

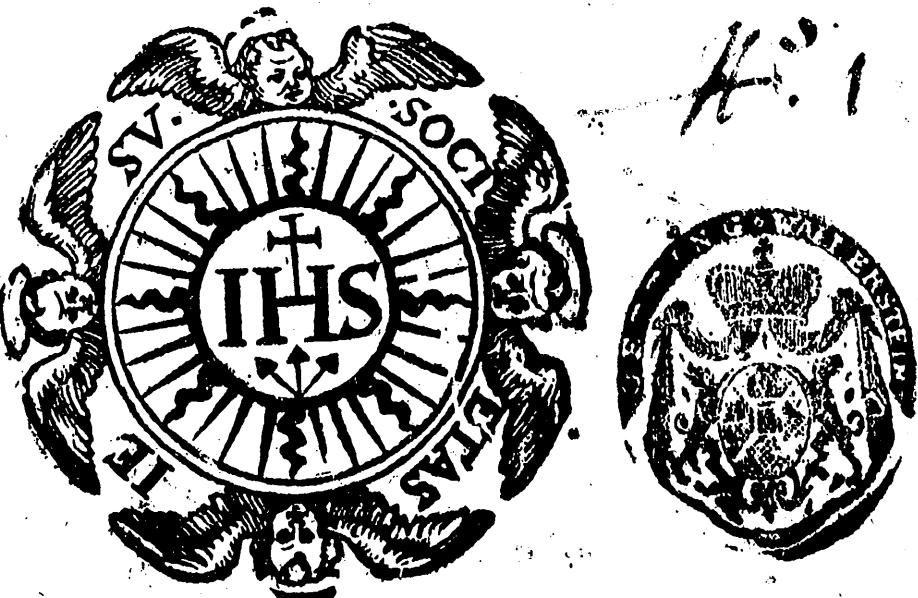
145.

APOLOGIA
PRO SOCIETATE
IESV EX BOEMIÆ
REGNO,

AB EIVSDEM REGNI STATIBVS
RELIGIONIS SVB VTRAQUE
PVBLICO DECRETO IMMERITO
PROSCRIPTA

Anno M. DC. XIIIX. die 9. Junij.

Mary S.
Nagy Feje:
1600.

Cum Facultate Superiorum.

VIENNAE AUSTRIA,

Ex Officina Typographica WOLFGANGI SCHVMPF
Aulici Typographi.

INDEX CAPITVM.

Cap. I. Causa & Argumentum scriptio[n]is.

Cap. II. Decretum Dominorum Statuum sub utraque contra Iesuitas edictum, ipso iure nullum & irritum esse.

Cap. III. Refellitur primum actertium caput accusationis, quod Iesuitae sint perturbatores publicae tranquillitatis, dissensionisq[ue], ac disidia excitent.

Cap. IV. Respondetur ad secundum & septimum accusationis caput, quod Societas IESV omnia Regna mundi Romanae Sedi subi[er]e refatagat, eidemq[ue] non obtemperantes, haereticos pronunciet.

Cap. V. Respondetur ad quartum, undecimum, & duodecimum accusationis caput, quod IESV ITA per Confessiones Conscientiis hominum dominari, etiam ad illicita compellendo, suoq[ue] arbitratu[m] omnia moderari consuerint.

Cap. VI. Refellitur quintum & sextum accusationis caput, quod Iesuitae insignia quaque bona ad se trahere, & seculari administrationi se ingerere soleant.

Cap. VII. Refellitur octauum accusationis caput, quod peruersa Iesuitarum technica testat[ur] exemplis Galliae, Angliae, Hungariae, Venetiarum, Belgij.

Cap. VIII. Respondetur ad nonum & decimum accusationis caput, quod Iesuita literis Maiestate sum pondus ac momentum facto, interpretatione, ac iudicio mercant[ur] querint.

APO-

APOLOGIA PRO SOCIETATE IE-

SV EX BOEMIÆ REGNO

*Ab eiusdem Regni statibus Religionis sub v-
traque publico Decreto, & immoritò
proscripta*

Anno M. DC. XIIIX. die 9. Junij.

C A P V T I.

Causa & Argumentum Scriptionis.

IGNATVM & expeditum fuit in Arce Pragensi 9. Junij hoc ipso Anno labente 1618. sub nomine trium unitorū Statuum Regni Bōemiae, Corpus & Sanguinem Domini ac Salvatoris nostri IESV Christi, sub utraqꝫ, vt aiunt, sumentium & confessionem Boēmi-
cam profitentium, Decretum publicum; typisque expres-
sum, quo nos Societatis Religiosos, totamque adeo So-
cietatem nostram ex eo Regno & omnibus ciuitatibus locis-
que, in quibus hactenus Collegia seu Residentias habebamus, no-
minatim ex ciuitatibus Pragā, Crumlovio, Commotouio, No-
uadomo, Glacio, & quibusuis demum eius Regni locis, in quibus
tunc morabamur, proscripterunt, ita ut statim omnes ex So-
cietate, quotquot ubiuis locorum, in eo Regno essent, quiete
excedere, & nusquam deinceps in futura, aternagꝫ, vt aiunt,
tempora. Boēmiam ullo modo seu medio repetere iuberentur.

Addita est, ad maiorem proscriptioni vim & ener-
giam conciliandam, hæc triplex clausula, siue cautela.

Prima, ut si quis nostrum deinceps in Boemia Regno v-
bicunque, apud quemcunque, & sub quocunque pretextu seu
pallio inveneriatur contratales cuiuscunque conditionis illi fure-
rint, qui nos vel aliquem nostrum fuerint, ut pote euersores
boni communis, Adversarios & vastatores Regni, ab ipsis pra-
dictis Statibus iuxta statutorum Regni definitione procedatur.

Secunda, vt eadem Religio nostra post hanc pro-
scriptionem, nec ad Romani Pontificis, nec ad cuiusvis alterius
intercessionem, nec ullo alio, quem vetare vel fraudus humana
excogitare possit modo, unquam in futura aeternaque tempora-
rurus in id Regnum introducatur.

Tertia, ut si technis quibusdam ullisve machinationibus,
futuris temporibus id à nobis efficeretur, ut vel in Comitiis pu-
blicis, vel extra Comitia de hac: An iterum in Regnum admit-
tendimus, ageretur, nemo ex Statibus Regni pro nobis sub pœ-
na in perturbatores Reipub. & inimicos ac vastatores lata defi-
nitaque intercedere ansit.

Ne verò prædicti Domini Status sub utraque com-
municantes temerè ac immerito tam acerbū exilij De-
cretum in nos ac Societatem nostram tulisse videantur,
proferunt illi in codem Decreto varia contra nos & So-
ciatem nostram accusationis capita, quibus persuade-
re conantur, nobis eam exilij pœnam iure merito irro-
gatam.

Primum est, quod à multo iam tempore essemus
Vastatores publicæ pacis ac tranquillitatis eiusdem Regni. Se-
cundum, quod studio stabilicndæ Romanæ sedis, omnia
Regna, ac Mundi huius terras iugo ac potestate eius subiicere
vnice admitemur. Tertium, quod mundi Magnates alios
contra alios concitaremus, ac tam inter Status mutuo, præ-
fertim Religionis professione diuersos, quam inter Ma-
gistratus ac subditos dissensiones ac dissidia excitaremus: i-
psosq; subditos contra Reges, consiliis, doctrina, & polici-
tationis.

tationibus etiam ipsius gloriæ æternæ acquirendæ, ac Purgatorij ignis euadendi armaremus. Quartum, quod per Confessionis arcana omnia rescire, atq; ita conscientijs omnium dominari, etiam ad illicita compellendo consu- essemus. Quintum, quod Exemplum Templariorum secuti, insignia quaque loco nostra ruis vindicaremus, & ad nos at- traheremus. Sextum quod Administrationi seculari in om- nibus nos ingereremus. Septimum, quod omnes, qui Roma- na Ecclesia non parerent, Hereticos proclamaremus, eisque si- dem habendam esse nullam palam doceremus. Octauum, quod eiusmodi crimina ac technæ Societatis nostræ pa- lam testata redderentur etiam ab externis Regnis ac Prouincijs. Speciatim, Gallia, Anglia, Hungaria, Venetijs, Belgio, alijsque sacri Romani Imperij Prouincijs. Nonum, quod non obstantibus Maiestatis Literis, agloriosæ me- moriæ Cæsare Rudolpho pro libero Exercitio Religio- nis concessis, nec non inita & à sacrâ Cæsareâ Maiestate super eadem re cum cæteris Catholicis Statibus conuē- tione, partem sub vtraque in concionibus & scriptis audacter scommatis proscinderemus. verba earundem litera- rum partialiter, & contrarie explicaremus. Decimum, quod in concessione Literarum Maiestatis, Religionis statum in Boemia concernentium, necessario interpo- nendam fuisse judicauerimus autoritatem Romani Pon- tificis, qui tamen vt aiunt, nec in Status sub vtragꝫ multo mi- nus in Regem ullum ius habeat. Undecimum, quod nostro consilio Vtraquistæ subditi Regis, aliorumque Domine- rum Catholicorum, carceribus, alijsq; modis ad Catholicam Religionem capessendam adacti fuerint, templaue & cul- tus diuinus vtraquistarum in eorundem Catholicorum Dominorum quibusdam locis sublatus, omniaque officia p[ro]pria, tam Regia, quam Regni & Ciuitia personis Religio- nis sub una iure Catholicis distributa. Vtraquistæ è con- tra, qui

tra, qui se pro conscientiae debito interponebant, officijs ac dignitatibus suis *magnō cum probro* deiecti fuerint. Duodecimum, quod administris paucis quibusdam Catholicis, *perfidis*, ut aiunt, *patriæ filijs*, cum pene omnia nostro Iesuitarum instinctu & nutu agerentur, totum Regnum, ac præcipiè pars Vtraquistica ad extremum prope interitū esset adducta, nisi Deus ex meracharitate & misericordia sua sancta, quam erga verbum suum & partem sub Vtraque gerere dignatur, malum præuenisset.

Hoc porro edictum cum à prædictis Dominis Statibus per totum Boemiam Regnū euulgaretur, ac publicaretur, nobisq; jam antea per Literas sub i. Iunij ad Collegium Pragense datas, ac proprijs eorundem Statuum sigillis quam plurimis consignatas, idipsum Exilij mandatum in singulis Collegijs nostris sigillatim intimatum esset, animaduertentes jam, nec juri, nec defensioni locum esse, mansionemque nostram in eo Regno, rebus ita constitutis, tam nobis quam proximis nostris, quorum causa in eo Regno ad id usque tempus versabamur, non solum esse inutilem, sed etiam exitiosam. Nos ad tempus iræ cedendum rati, fecimus, quod & ratio ipsa suadebat, & in simili catiba Christus Dominus noster, Apostolis su-

Matt. 10. 10. is faciendum mandauit. Cum persequentur, inquit vos in v. 23. Civitate ista, fugite in aliam: id quod proinde non solum ab Apostolis, sed etiam ab alijs sanctissimis doctissimisque viris, ac ipsis etiam Præfulibus Ecclesiarum factitatum deinceps saepius constat.

Iam vero in Exilio constitutis, priuatum quidem solummodo commodum & affectum spectantibus, optabilius nihil erat, quam defensione omni prætermissa, in benignissima diuinæ Prudentiæ dispositione (sine qua nec capillus de capite cuiusquam perire potest) acquiescere, atque ita proposita ob oculos professione Religiosâ potius

tius, quam illata iniuria (quam prædictis Dominis Statibus ex animo condonamus) iucundissimo conscientiæ illibatae testimonio contentos viuere, ac non minus impætas nobis falso criminationes spernere, quam illatum profide & innocentia exilium patienter sustinere, Aderat enim & eiusmodi affectum animis nostris insinuabat IESV CHRISTI Domini nostri plenum suauissimo solatio verbum, quo beatos pronunciat eos, qui *persecutionem*<sup>Matth. 5.
v.10.11.12</sup> patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum co^{lorum}: Et rursum discipulos suos alloquens: *Beati estis, inquit, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celis, sic enim persecuti sunt Prophetas, qui fuerunt ante vos.* Aderat Apostolica institutio, Magistri doctrinæ ^{1.Pet. 4.6.}
mula: *si expobramini in nomine Christi, beati eritis, quoniam quod est honoris, gloria, & virtutis Dei, & qui est eius Spiritus, super nos requiescat. Nemo autem vestrum patiatur ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienoram appetitor: Si autem ut Christianus, non erubescat; glorificet autem DEV M in isto nomine.* Aderat denique & ob oculos versabatur ipsum Apostolorum exemplum, qui similes olim iniurias ab huius mundi Magnatibus perpessi, *gaudentes ibant à conspectu Concilij, quoniam digni habitierant, pro nomine IESV, contumeliam pati.*

At vero quoniam simul nobis cordi erat peculiaris ratio vocationis ac instituti nostri, quod nos non nobis tantum, sed etiam proximis nostris viuere, eorumque saluti impēsè vacare iubet, eorum administratione officiorum, quæ præter priuatam conscientiæ mentisq; innocentiam, publicè etiam bonam famam existimationeque depositunt, in eam necessariis rationibus induiti fuimus sententiam, vt prædicto Domi^rorum Statuum

sub utraque publico Decreto & accusationi publicam.
 etiam (cum religiosa tamen moderatione) Apologiam
 opponendam statueremus. Fecerunt id passim olim tum
 pro se suisque institutis, tum pro vniuersa Ecclesia Ca-
 tholica, varij omnium propè Religionum Professores,
 sanctissimi quique Ecclesiæ Præfules & Doctores, Apo-
 stoli denique ipsi, & Christus Dominus ac Deus noster:
 qui & calumniam *Dæmonij*, à se constanter depulit, & ab
 execrabilis percussore illatæ iniuriæ rationem poposcit.
 Nec Paulus ad tribunal Præsidis consistens sibi, suæque
 causæ defuit, sed disertè ac fortiter eovsque defendit, vt
 cum iniquitate iudicatum innocentia non satis tuta vide-
 retur, etiam ad *Cæsarem*, quamuis Ethnicis superstitioni-
 bus addictum, *appellare* non sit veritus.

Neque sane iustum hanc & necessariam defensio-
 nem, ipso iure naturæ omnibus sine iure læsis cōcessam,
 vel ipsos Dominos status, quamuis pro tempore inimi-
 cos nostros, ægrè laturos speramus; qui etsi partim affe-
 ctu suæ Religionis inducti (quam à nobis & improbatam
 semper, & subinde etiam oppugnatam libere fatemur)
 partim falsis informationibus præiudicijsq; circumuen-
 ti, sinistram de nobis opinionem, animumque auersum
 conceperint, dubitare tamen non possumus, pro gene-
 roso ac ingenuo, quo plerosque eorum etiamnum præ-
 ditos non dubitamus animo, quin & nos, velut alteram
 partem, nunquam haec tenus auditam, super impositis ac-
 cusationis capitibus benignè sint audituri; & si re melius
 examinata nos innocentes esse, nobisque Iustitiam pa-
 trocrinari animaducerterint, sententia mutata Decretum
 etiam ipsi suum non illibenter mutaturi atque abroga-
 turisint. Nos interim quod constituimus, Deo benciu-
 uante, prosequemur, ac vniuersim primum Decreti con-
 tra nos editivim ac valorem expendemus, tum ad singu-
 la accusationis capita particulatim respondebimus.

Ioan. 8. v.

49.

Ioan. 18.

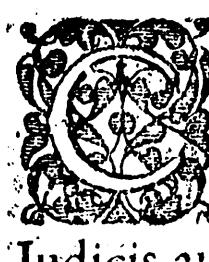
v. 23.

Act. 25. v.

11.

CAPVT II.

*Decretum Dominorum Statuum sub utraq;
contra Iesuitas editum; ipso iure nullum & irri-
tum esse.*

V M inter omnes tam diuini quam humani
iuris peritos, atq; ex ipso naturali etiam iure
constet ad valorem iudicialis sententiæ tria
potissimum requiri, nimirum competentem
Iudicis auctoritatem, siue iurisdictionem; legitimam
causæ cognitionem Iudicijq; processum; ac iustam sen-
tentiam; tum apertissimum est, hoc Dominorum statuum
sub utraque contra Iesuitas editum Decretum; non ex
vno tantum, sed omnibus ac singulis tribus capitibus
ipso iure nullum prorsus ac irritum esse.

Nam quod ad primum caput, Iurisdictionem videli- Leg. 4. Co.
si a non
Competet.
cet, attinet, de qua dudum Imperatores sanxerunt, ne
quenquam litigorum, sententia non à suo Iudice dicta con-
stringat, palam est; vti palam etiam ac solemniter, hoc lo-
co protestamur, supradictos Dominos status, Iudices
nostros non esse; nec adeo ad hanc causam dijudican-
dam ac iure decernendam, ullam prorsus autoritatem,
jurisdictionemque habuisse.

Non ordinariam, vtpote quæ ipsi dumtaxat Regi, cū
tribus communibus Regni statibus, nulla Catholicorū
ab Acatholicis facta dissociatione, competit; ita quidē,
vt communi ipsius regni iure & more neque vniuersis
quidem statibus sine Rege articulos toti Regno obser-
uandos constituere fas sit; multo minus immutare quic-
quam ex ijs, quæ in tabulas Regni quandoque relata, aut
ab ipso Rege antea constituta fuere. Cum igitur supre-

ma voluntate atque authoritate, partim etiam liberalitate ac munificentia ipsorum Boemiarum Regum, nos in id ipsum Regnum euocati fuerimus, ibique nobis ad munia secundum rationem instituti nostri exercenda amplissima potestas facta, redditus ad signati, Collegia erecta atque constituta, eo que pro maiori securitate ac roboris firmitate in tabulas Regni relata sint; iam vero hoc Decretum non solum nulla Regis authoritate, sed nec statuum communi consensu, imo vero tam contra Regis, quam Catholicorum statuum voluntatem editum sit, clarum est, Dominos status sub utraq; ad Decretum id constituendum iurisdictionem ordinariam nullam habuisse: quandoquidem ipsi clare profitentur, in ipsamet Decreti illius inscriptione, id solummodo a statibus Religionis sub utraque profectum esse, in uitis utique tam Rege quam ceteris Catholicis statibus; a quibus illi se immerito dissociarunt.

Sed nec delegatam vendicare sibi potuerunt auctoritatem siue iurisdictionem, ad eiusmodi Decretum constituendum; cum non minus liquidum sit, post discessum Regiae Maiestatis ex eodem Regno Boemiarum iurisdictionem eiusmodi delegatam, commissam solummodo fuisse Regni Burggraui, ceterisque Regiae Maiestatis locum Tenentibus coniunctim; in quorum numero cum Dominus Burggrauius, alijque multo plures, Catholicam Religionem profiterentur, non nisi pauci admodum ex ijs statibus sub utraq; dicti Decreti auctoribus reperiebantur; qui proinde ipsi etiam eo nomine talem sibi potestatem vendicare nunquam sunt ausi.

Sed nec ipsi Domini Locum Tenentes coniunctim utiq; eam sibi potestatem contra priora Regis Decreta, nos ex Regno Boemiarum proscribendi arrogare potuissent, sine speciali Regiae Maiestatis mandato ac commissione,

quam

quam tamen in præsente nec ipsi Domini status sub vtraque prætendunt, nec vlla ratione interuenisse palam est.

Ex quibus omnibus deniq; manifestum est, prædictos Dominos status sub vtraque non maiorem in nos iurisdictionem ad eiusmodi Decretum constituendum habuisse, quam si consimili conspiratione facta, Catholici status inter se, propria authoritate, sine Regis aliorumq; statuum consensu, Prædicantes siue Ministros statuū sub vtraque, aut ipso etiam Dominos status è Regno ejicēdos decreuissent. Quod si factum fuisset, quis dubiter Dominos status sub vtraque sine mora, nec immerito proclamaturos palam fuisse, eam non legitimi Iudicis esse sententiam, sed apertam sine iure Dominantis vim ac violentiam.

Neq; vero sibi eam potestam ipsi vendicare poterant, sub titulo, vt aiunt, *Defensorum Literarum Maiestatis*; quando notorium est, ijs hoc quidem titulo, nullam dicundi iuris, aut sententiæ ferendæ, sed solum intercedendi, procurandi, & promouēdi potestatem fuisse concessam. Accedit, quod ipsimet in sua Apologia palam profidentur, ab ipsa Cæsarea ac Regia Maiestate non ita pridē inhibitum fuisse, ne *Defensores (Literarum Maiestatis) usq; ad suum in Regnum Boemiae reditum*; vel *ulteriorem suæ Maiestatis declarationem*, ullos eiusmodi conuentus conuocarent aut celebrarent, neve ipsi Regni incolæ ab ipsis citati seu euocati comparerent. Quomodo ergo, eo defensionis titulo, Domini status sub vtraque ius habebant conuentus celebrandi, Ius dicendi, subditos & fideles Regis proscribendi, alijsque indignis modis contra eos procedendi.

Dicent fortassis hoc sibi iure priuatæ defensionis contra vim iniustam licitum fuisse. Sed nec istud vlla ra-

tione dici potest. Iuri enim priuatæ defensionis nullus est locus, vbi vis nulla, vbi præsens & obuiā erat Magistratus legitimi, Regis, inquam, & constitutorum ab eo Magistratum publica defensio. Neque velim dicant, hos ipsos nullo cōtra se iure vsos, vi potius omnia, quā ratione egisse, qui proinde ipsi etiam in primis in ordinē fuerint redigendi. Hoc enim iam non esset scipsum defendere, sed sibi ipsi contra supremum Magistratum ius dicere, Regis ac legitima Magistratus iudicia spernere, eosq; iure suo spoliatos in ordinem redigere, ac denique læsa Maiestatis reos fieri. Quod absit ut Dominis Statibus sub vtraque in mentem vñquam venerit.

Quod ad causæ cognitionem ac legitimū iudicij processum attinet, constat, necessariam omnino esse citationem atque audientiam vtriusque partis. Nam vt

Instit.libr. 4.tit.16. par.2. Imperator ait: Omnia actionum instituendarum principium ab ea parte edicti proficitur, qua Prætor edicit, de in ius vocando. Utique enim in primis aduersarius in ius vocandus est, id est, ad eum vocandus, qui ius dictarus sit. Constat autem nos hactenus à Dominis Statibus sub vtraque, priusquam, eam proscriptionis sententiam ferrent, nosque tantorum criminum reos pronunciarent, nec citatos, nec auditos esse; imo nec citandi ius habuisse, vt paulò ante relatum est. Non citati igitur, nec auditī, multo minus conuicti, quomodo iure damnati possumus existimari? Cuius sanè reitata vis est, vt si eo iudicij processu infinita etiam alia crimina nobis imposita fuissent, vel vna simplici negatione depelli efficacissimè possent; sat is est enim vno hic verbo dicere, citatio non fuimus; auditī non fuimus; conuicti non sumus: falsa sunt omnia, quæ nobis impinguntur crimina, meræque caluniae & criminationes.

Sed non minus extertio capite, defectū nimirūm
iustæ

justæ sententiæ, irritum redditur Dominorum Statuum sub vtraque contra nos Edictum. Primum: Quia aperte pugnat contra Decreta ipsius supremi Magistratus, ut superius dictum. Est autem sententia etiam sine appella-
tione irrita, quando contra sacras constitutiones iudicatur, vt Leg. 1. ff.
Qua sen-
ait Iurisconsultus. Secundo, quia contra innocentēs nō tentia sine
auditos, nec conuictos latum, vt dictum, & magis ex se- appellar.
quentibus patescet. Nam cum ex edicto peremptorio, quod rescin-
neque propositum est, neque in notitiam peruenit, absentis con-
demnatio fit, nullius momenti esse sententiam constitutiones
demonstrant, vt ibidem Iurisconsultus ait. Tertiò, quia in
apertum præiudicium ipsorum etiam Regni communiū
statuum latum est. Siquidem non contenti Domini sta-
tus sub vtraque, in futura æternaq., vt aiunt, tempora (quasi)
verò ipsius etiam æternitatis ius habeant) nos ex Boemie
Regno proscriptissime, cauent insuper ac decernunt, vt c.
I. dictum, ne vel ipsi etiam Regni statibus Comitiis que
publicis fas sit, nos in Regnum postliminio reuocare; aut
vt reuocemur intercedere. Quod quam iniquum, & i-
psis legibus ac priuilegiis Regni aduersum sit, nemo non
videt. Cum enim par in parem nullam potestatem ha-
beat, neque subsecuti quandoque Regni Boemiarum sta-
tus minus iuris habeant, imo multò amplius, quam præ-
sentes Domini status sub vtraque, qui pars tantum quæ-
dam statuum Regni Boemiarum sunt, manifestum est, præ-
sens eorum Decretū illis præiudicare nullā ratione pos-
se, neque adimere eam potestatem, quo minus, si lubeat,
futuro aliquando tempore Societatem nostram in Re-
gnum denuo recipient. Quod si, vt fieri aliquando di-
uina gratia aspirante potest, vel hi ipsi status sub vtraque
Religione sua certo consilio; ac meliori informatione
accedente, immutatā Catholicam ac Romanam fidem
amplectentur, ita quidem, vt vniuersum Boemiarum Re-

gnum ad pristinam atque auitam maiorum fidem rediret, nunquid suo se decreto obligatos putarent, quo minus, si ita collibitum esset, Iesuitas in Boemiam reducere libere possent. Et quidem existimo, plane decreturos, non minus sibi iuris esse ad decretum illud antea contra Iesuitas editum elidendum, quam fas esse nunc existimabant id ipsum constituere.

Cum igitur ex his omnibus constet, à Dominis statibus in hoc exilio Decreto contra nos statuendo male usurpatam iurisdictionem, præcipitatum temere iudicium, atque manifeste iniustam sententiam pronunciatam, dubium esse nullum potest, quin id nullum prorsus ac irritum sit, ita quidem, ut nullo exceptionis seu appellationis oppositæ remedio indigeat, nec ullo omnino temporis lapsu conualefcere possit.

Nihil hic de inscriptione Decreti, nihil de odio Dominorum statuum sub utraque contra nos, litis, aut controversiæ mouemus. Vocant sc̄ Barones, Equites, Pragenses, Montanos, aliosque è ciuitatibus ablegatos, omnes tres unitos status Regni Boemiae, corpus & sanguinem Domini ac Salvatoris nostri sub utraque sumentes. At quinam sunt isti tam arcte inter se vnití Regni Boemiae status? Notorium est scilicet, aliquos quidem professione Religionis Husitanas esse, alios Lutheranos, alios Picarditas seu Caluinistas, Acatholicos quidem omnes; sed alios alia fidei doctrina imbutos; & adeo quidem tuta Societate inter se obstrictos; ut quorum Religio in eo Regno, tempore loco, authoritate prior erat, accessione nouæ illius societatis prope sit extincta. Et h̄i scilicet, sub Religionis specie, adeo belle inter se conspirant; quorum qui præcipui sunt, multo magis ab alijs sibi vnitis statibus, quam à nobis Catholicis, quoad fidem dissentient; hi sunt, qui Corpus & Sanguinem Salvatoris nostri IESV CHRISTI

S T I sub utraque sumunt, cum tamen quam plures, ac fere præcipui illorum, iuxta suammet, quam ipsi profitentur Religionem; firmissime credant, verum Christi corpus verumque sanguinem tantum à cæna sua abesse, quantum cœlum à terra distat; adeoque plus in cæna non adesse, quam siccum panem, & merum vinum; tanto proinde Religionis interuallo ab alijs distantes, quanto cælum à terra, Christusque homo à substantia panis & vini dissident. Quæ cum & iam antea sint publice manifesta, tum multo iam minus vlla tergiversatione celati possunt: quando Gallus Zalenus apud S. Ægidium in antiqua vrbe Pragensi Minister, ipso die festo Corporis Christi huius Anni 1618. publica concione ad populum (quæ nunc etiam typis expressa prostat) non solum veram & realem præsentiam corporis Christi in S. Eucharistiæ sacramento negauit; sed etiam innumeris insuper blasphemis ac maledictis Augustissimam hostiam, non solum antiquis Boemiæ utraquistis solenni semper cultu venerabilem, sed ipsis etiam Angelis tremendam, impie ac sacrilege proscindere non est veritus. Sed his, ut dictum, non immoramus. Viderint sane ipsi quam recte vnitos se Status, atq; in vnam Religionis Confessionem consentientes appellant. Nos iam reliqua prosequamur,

C A P V T . III.

Refellitur primum ac tertium caput Accusationis, Quod Jesuitæ sint perturbatores publicæ tranquillitatis, dissensionesq; ac dissidia excitant, &c.

Non esset quidem necesse, speciatim nunc ad singula accusationis capita respondere, quando præcedente capite ostensum, vniuersum Decretum Dominorum statuum sub vtraq; irritum prorsus ac inane esse, & quæcunque nobis in eo obijciuntur crimina, sola negatione sufficienter elidi: attamen ne videamur aduersarios fugere velle potius, quam vincere, ad singula accusationis capita, sigillatim respondébimus. Et primum quidem accusationis caput, his verbis conformare placuit Dominis statibus sub vtraque: *Notum esse passim omnibus, aiunt, in quantis inclytum hocce Boemia Regnum periculis per omnes retro annos, ex quo pia illa in speciem Iesuitica Secta idē Regnum fuit ingressa, versatum perpetuo fuerit, & quam frequentes mutationum vicissitudines perturbationesque subiecerit ea que omnia status ipsos, pariterque subditos eorum, & alios Regni incolas (Religionis sub vtraque) magno suo incommodo persentiscere, ea que de causa bona capitaque sua exponere debuisse.* Addunt, *comperisse se ipso facto, eiusmodi etrumnam nullos maiores authores esse, quam virulentæ ipsius Religionis Iesuitica homines: ut proinde quam diu hæc Secta in eo Regno sit permansura, nunquam supradictis calamitatibus finis imponi, nec pax in regno diurna esse possit, sed tam ipsa Regia Majestas quam status ipsi perpetuo deceruicibus & bonis omnibus sint periclitaturi.* Huic affine est tertium accusacionis caput, in quo Iesuitas accusant. *Quod mundi Magnates, alios contra alios concitare, actam inter status mutuo, præfertim Religionis Professione diuersos, quam inter Magistratus ac subditos, dissensiones ac dissidia excitare, inter amicos etiam bella conserere, ipsosque subditos, ac homicidas quoslibet, contra Reges, consilijs, doctrina: & pollicitationibus etiam ipsius gloria æterna acquirende, ac Purgatory ignis euadendi armare soleant.*

Verum hæc ab hominibus veræ ac sincerae Religionis inimi-

inimicis, in Defensores ac propugnatores eiusdem veræ fidei, non iam recens primum nata, sed iam dudum olim iacta est calumnia. Nam & Christum ipsum Dominum Iudei olim, cum vix alia ratione neci dare possent, hac oppresserunt calumnia: *Hunc, inquiunt, inuenimus subuertentem gentem nostram:* & paulo post: *Commouet, aiunt, populum, docens per uniuersam Iudeam:* Sed & Apostolis idem crimen à fidei hostibus impactum. Ita enim *Paulum & Silam perduxerunt in forum ad principes, & offerentes eos Magistratibus dixerunt.* *Hi homines conturbant Cittatem nostram,* Et rursum alibi. *Quoniam hi sunt, inquiunt, qui urbem concitant.*

Luc. 23. 2.

Act. 16. 20.

Act. 17. 6.

Neque vero negandum, tumultus ac dissidia facile nasci, ubi Religionis est dissensio; quando pacatis animis audiri veræ fidei prædicatio non potest ab ijs, qui falsæ Religionis amore imbuti, veræ fidei asseclas & propugnatores cane peius & angue oderunt & execrantur. Nā & ob eam ipsam causam, quod Christus & Apostoli tam ardentibus animis ac indefessō studio falsam ubiq; Religionem refellerent, veram disseminarent ac propagnarent; hostes fidei potenter coarguerēt, ac erroris cōuincerent; eorundem vitia tam acriter reprehenderent, peruersasque machinationes irritas redderent, factum est, ut pessimi homines sanctissimos viros extremo habarent odio, omniumq; animos in eorum perniciem concitare satagerent.

Qua de causa ipse etiam Christus, cum s̄æpe necessarium esse animaduerteret, fidei ac virtutis causa, ab ipsis etiam domesticis Societatis commercio disiungi, discipulos suos allocutus pronunciauit: *Nolite arbitrari, quia pacem veni mittere in terram: nō veni pacem mittere, sed gladium.* *Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus Matrem suam, & Nurum aduersus socrum suā, & inimici hominis domestici eius.*

Sed

C

Matt. 10.

v. 34.

Sed videndum in hac re est, non quid fiat; sed cuius culpa id quod subinde tumultus ac dissidij ex Religionum diuersitate nascipalam est, accidat. Quis enim nisi impius Christum eiusque Apostolos accuset; quod veræ ac Christianæ Religionis prædicatione discordias seminarint, dissensiones ac tumultus excitarint, lites ac bella mouerint, quando hæc quidem ipsis prædicantibus Matt. 2.v. sæpius secuta constat. Quis, inquam, Christum velut tumultus, scandali, ac dissidij authorem accuset, quod eo vix nato, Herodes tot innocentes pueros contrucidarit; Matt. 15. v. 12. quot Pharisæi eo prædicante fuerint scandalizati, quod Pontifices ac primores Iudæorum ab ipsis eius miraculis Ioan. 11.v. execrabile consilium, Christinefariè occidendi, ceperint, quo vniuersum denique Iudæorum genus periit: quod fides ac doctrina ipsius, frementibus contra, & palam tumultuantibus huius mundi Principibus, infinitorum Martyrum seges & seminarium fuerit?

Nunquid Apostolos culpabimus, quod ob eorum prædicationem, Iudæi concitauerunt mulieres Religiosas & honestas, & primos ciuitatis, & excitauerunt persecutionem Act. 13. 48 in Paulum & Barnabam, & reiecerunt eos de finibus suis: Quod Pseudoapostoli seditionem concitauerunt aduersus Paulum & Barnabam, cum eorundem errori sese opponent: Quod Iudæi uno animo in Paulum insurrexerunt, eumque ob veritatis prædicationem ad tribunal raptarunt. Quod ob doctrinam Pauli Idolatriam damnantis exclamantibus Ephesiis: *Magna Diana Ephesiorum, impleta est tota ciuitas confusione:* denique ut alia innumera præteream, quod exclamantibus contra Paulum Iudæis: *Hic est Homo, qui aduersus populum & legem, & locum hunc docet, &c. commota est ciuitas tota, & facta est concursio populi?* Horumne, inquam, tumultuum ac confusionum culpa in Christum & Apostolos conferatur?

Ita planè etiam se res habet in proposito. Non ne-
sciunt aduersarij nostri, immò palam subinde, ac cum do-
lore confitentur, minimam Societatem nostram, licet
tempore postremam, omnigenis tamen Ecclesiæ hosti-
bus, ac eorundem pernicioſis doctrinis ac machinatio-
nibus, pro virili, & quæ Dei bonitas est, conatū non pror-
sus irrito murum ſc̄ pro domo Dei opponere, ita ut in partibus
hiſce potiſſimum ſeptemtrionalib⁹ docendo, disputā-
do, concionando, consulendo, exhortando, ſcribendo,
publicē ac priuatim omnem in eo operam collocet, vt
vera ac Catholica Religio conseruetur, propagetur, ac
indies magis efflorefcat.

Hinc fit, vt inimicis fidei in contrarium nitentibus,
ſæpe etiam apertis verbis arma conclamantibus, classi-
cumq; canentibus, diſſenſiones, diſſidia ac normanquā
etiam bella, ac tumultus excitentur, præſertim ſi iniquis
eorundem poſtulatis & conatibus cōſtantius & animo-
ſius reſiſtatur. Quod cum accidit, mox aduersarij nostri
calumniandi occaſionem arripiunt, ac vociferandi, Ca-
tholicos, ac præſertim Iefuitas, quos præ cæteris ſcilicet
in corde habent, diſſenſiones ac diſcordias ſeminare,
bella ac tumultus excitat, &c. cum tamen ea diſſidio-
rum culpa aduersariis adhæreat, non nobis, quibus ea nō
magis adſcribi poſſunt, quam balanti ouicula, ferocien-
tis lupi lanienā: aut ſcopo ſiue metæ vndique iaculis pe-
titæ & confixæ iaculatorum caſſus labor: cui rerum ge-
neri ſi cauſa quæpiam aſſignanda foret, eam Philoſophi
passiuam dicerent, non *actiuam*.

Et verò hanc ipſam veriſſimam eſſe eius calumnia
cauſam, præter quotidiana experientiam, ipſi etiā Do-
mini ſtatus, vel hoc ipſo ſatis indicant, quod ſuo proſcri-
ptionis Decreto, ſolos Iefuitas, non autem alios Religio-
rum Ordines cōprehendere voluerunt. *Quod ad alias,*

inquiunt, *personas Religiosas, Religionis Romanae sub una, in Monasteriis & alibi degentes, ac pacifice conuersantes attinet, eos habentes non concernunt, sed supradictos solos Jesuitas.* Cur? nisi quia hos solos, ipsi quidem suis studiis, quibus extinctam cupiunt Religionem Catholicam, efficacius contraire existimant, ut ex sequenti etiam capite clarius patescet.

Non negamus, imò grato animi affectu agnoscimus, palamque collaudamus, alias etiam Religiones pro suis quasque institutis in erroribus ac Hæresibus destruendis, Catholicaque Religione apud septentrionales hosce populos, propaganda vtiliter ac strenue laborare; sed quæ tamen de nobis aduersariorum sit existimatio; ipsimet satis intelligunt: neque, vt opinor, negabunt, nobis hac in re peculiaria quædam esse media, præsertim in Catechismo parvulorum, in Itucentutis institutione, in scriptorum eristicorum, frequetiore elucubratione posita; quæ nobis quidem odium & inuidiam apud Aduersarios augent; illisverò suam laudem minimè detrahunt.

Quod si DD. status sub vtraque nobis etiam hoc tribuendum esse existimant; quod subinde supremi Magistratus, authoritate sua legitima pro officij ratione interposita, ad tranquillitatem & pacem Reip. tuendam, nouis quibusdam rescriptis, nouas, aut nunquam in Boemiarum regno antea publica securitatis fide ac promissione roboratas sectas, tum è regno proscripterunt, tum etiam erga contumaces ac rebelles, cōdigna quandoq; animaduersione processerunt; quomodo Ferdinandus I. Maximilianus II. ac Rudolphus II. laudatissimæ memorie Imperatores, atq; ante hos omnes, Jesuitis quidem nondum natis, Ladislaus sanctæ memoriae Boemorum Rex, frequentibus edictis, sectam Pickardorum, ex eo regno proscripterunt, tum illi quidem de nobis magnificè sentiunt,

tiunt, sed supra meritum & conditionem nostram. Nusquam enim apparet, laudatissimos istos Imperatores, ad res optimè ac ex officio gerendas Iesuitis consultoribus eguisse, aut magnoperè usos fuisse.

Sed quid si etiam sua his in rebus quandoq; consilia Iesuitæ interposuissent, an ideo turbatores regni ac publicæ tranquillitatis, litiumque ac dissidiorum disseminatores iure proclamarentur? Evidem ita velim, Aduersarij rem totam accipient. Aut iusta fuerunt ea Regum Imperatorumque Decreta, aut iniusta. Si iusta, cur eorum conciliatores violatæ pacis, ac læsæ Reipub. accusantur, dissidiorumq; ac tumultuum excitatorum, si qui forsitan inobedientium contumacia enati sunt, rei aguntur? cur non potius, ut ipar est, in ipsis met Regiorum edictorum temerarios violatores culpa confertur? Si non iusta, cur non calamos suos potius, quam enses stringunt aduersarij, ut iniusta fuisse Decreta prius conuincant, quam Authores & suasores eorum iniquitatis & violate publicæ tranquillitatis arguant?

Quod si pericula quædam aut status ipsi, aut eorum subditis seu clientes, ex Decretis eiusmodi violatis adierunt, cur nobis, & non sibi sūxæq; potius inobedientiæ imputant? cur aquæ a se turbatæ culpam, insontibus turbatores ipsi impingunt? Cùr fas esse non volunt Iesuitis Catholicam & auctam quondam Boemorum Religionem tueri, quam sibi contra Majorum supremiq; Magistratus Decreta impugnatum, atq; si fieri posset, penitus extinctum iri æquum esse ducunt.

Quid quod ea contra Pickardos ab optimis Imperatoribus profecta Decreta, statibus sub vtraq; periculosa aut perniciosa esse nullo modo potuerūt, quando eo quidem tempore, quo edita illa promulgata fuere, roburq; suū habuere, Pickarditæ ipsi vix merebantur pro Incolis

regni haberi, nedium inter status tam incliti Regni numerari. Quia de causa fatendum prorsus est, non in perniciem statuum, etiam Acatholicorum, sed pro incolumentate eorum fuisse, ac securitate edita; quibus efficiebatur, ut ijs ipsis ad status ac Dignitates Regni via intercluderetur, qui nunc ab antiquioribus vtraquistis Boemis sub pallium ac titulum Confessionis Boemicae recepti, nihil antiquius habent, quam ut veteribus vtraquistis, Husitis, inquam, oppressis ac extinctis suam secundam firmius stabiliant, atque ita in Iesuitas ac Catholicos omnes, si quando occasio fuerit, liberius debacchetur, eorumque sanguine, ne minc iam alio repugnante, patientur.

Crassor multo, sed notior, & iam antea, palam ac saepius refutata calumnia est, quod in Decreto D. D. statuum sub vtraque Iesuitis attribuitur, quasi nos homicidæ cuilibet aut subdito, ius transcribamus, Reges & vngtos Domini inuadendi, atque ad id facinus perpetrandum animos eorum pollicitationibus vita æternæ acquirendæ, aut evitandi purgatorij accendamus. Absit hæc impia & blasphemæ doctrina, nunquam in scholis nostris audita, nunquam in scriptis lecta, nunquam mente nobis concepta, sed paribus studijs ac animis à Iesuitis omnibus ubiuis locorum damnata, vt palam etiam ac pariter eam omnes damnamus & execramur. Neque vero vel probabili saltem veritatis specie aduersarij hæc suam calumniam fucare æternum possunt, nisi impie simul ac imperite Reges & vngtos Domini in Tyrannos transforment; ad quos tamen ipsos promiscue occidentes ius minime faciunt Iesuitæ.

*Vid. Bel-
lar. apolo.
ad præf.
monit.
Greg. de
Val. tom.
3. q. 8. de
Iust. pun.
3. A Zoriū
Institut. p.*

*2. l. 2. c. 4.
q. 10. Ioa.
Arg. apol.
A bocc. 10*

Quod si aduersarijs nostris se ipsos potius, suæq; Religionis consortes, quam Iesuitas considerare, atque simul dissidiorum ac tumultuum, qui Religionis causa in Boemia

mia quandoq; extitêre, Auctores diligentiori studio, ac veriori ratione inuestigare collibuisset; facile quidem sane in oculis suis trabem inuenissent, qui festucam in oculis fratrum suorum frustra quæsierunt.

Quis enim quæso tempore wenceslai Regis Caroli IV. Filij vt senatores Pragenses è fenestrâs præcipites darentur Author fuit? Quis Taboritas contra Sigismundum Regem ad rebellionem concitauit? Quis barbaræ illius ac immanis Ziskianæ persecutio[n]is incitor fuit; quando non Monachi & sacerdotes solum, sed cæteri etiam Catholici omnes ad necem passim raptabantur, eo proposito; vt si per rebelles stetisset, nec nomen quidem Catholicorum in Regno superstes fuisset: quando splendidissima quæq; Monasteria, ac Templa diripiebâtur, ac flammis absu[m]ebantur; quando bona Ecclesiasticorum intersæculares diuidebantur; Archiepiscopatus Pragensis abolebatur; deniq; quadrata rotundis, sacra pfanis, miscebâtur? Religio tota penit⁹ extinguebatur?

Quis tempore Ferdinandi Imperatoris, vulgatis illis Regnum Boemiar[um] iactauit Tragœdijs, quando legitimo & hæreditario suo Regi, tota prope Boemia se[ns]e opp[on]uit, externoq; Principi à Carolo V. per publicum Banū proscripto adhæsit, nō sine magna ipsius Regni clade?

Quis Rudolphum II. captiuum in arce Pragensi detinuit, illasq; decantatas adeo Maiestatis literas (quibus iam nihil sibi non licere arbitrantur) ab inuito soloque maioris mali metu adacto extorsit? Cuius iussu & authoreitate virulentum illud scriptum die 20. Mensis Maij huius labentis anni Pragæ per omnes Vtraquisticas Parochias, promulgatum; quod cum speciem quidem exhortationis ad orandum præse ferret, re ipsa tamē nil aliud, quam seditionis flagellum fuit; quo rudis plebs ad seditionem contra Iesuitas & Catholicos concitaretur?

Quis deniq; ipsos Accusatores nostros D. D. inquam

status sub vtraque tam irrcuerenter ac temere contrā modernum Potentissimum Boemiarū Regem Matthiam II. noua conſpiratione facta, insurgere docuit, vt præcipuos eiusdem ac Fideles Regiæ Maiestatis in Regno Boemiarū Locumtenentes & Officiales è fenestrīs ad certissimum exitium (ni D e v s miraculosè obſtitisſet) præcipites dare; ac insuper ad tanti facinoris defensionem exercitum cogere, pecunias contributionum pro ſoluēdis regni debitūs destinatas expilare, Capitaneos S. C. M. in propriis eiusdem dominijs à fidelitate ſui Domini iuramento firmata auertere, atque ad nouum ſibi iuramentum præſtandum adigere non ſint veriti?

Quietum antea, & pacatum Regnum erat, quām D. D. status turbas cierent; neque cauſam ipſi tumultus excitandi habuere: Quod ſi culpam etiam quampliā penes officiales Regis hærere existimabant, eam ipſi cauſam pro more Patriæ, & coimmunium legum præcripto, iure prosequi, nec tantis calamitatibus miferos homines, totumque Regnum inuoluere debebant.

Dicant ergo nunc aduersarij, quis turbas ciet? quis tumultus excitat? quis ſeditiones ac bella mouet? quis Regni quietem ac tranquillitatem perturbat? quis ſubditos contra legitimos, eosque supremos Magistratus armat? quis ciues inter ſeipſos committit? Insurgat ſane, quantum velint, Aduerſarij contra ſocietatem noſtrām §. Re. 18. & exclament: *Tu ne es ille, qui conturbas Israel?* Paratum vers. 18. protinus accipient responſum: *Non ego turbaui Israel, sed tu, & domus Patris tui, qui dereliquisti mandata Domini, antiquam Ecclesiæ sanctorumque Patrum fidem, & ſecati eſtis Baalim*, ſeu noua variarum ſectarum portenta; quæ ſi in Regnum Boemiarū non irrepiffiſſent, tot motibus ac perturbationibus agitatum nunquam fuifſet.

CAPUT IV.

Respondetur ad secundum & septimum accusationis caput: Quod Societas IESV omnia Regna mundi Romanae sedi, subiicere sat agat, eidemq; non obtemperantes Hareticos pronunciet, &c.

Secondum Accusationis caput Dominorum Statuum sub vtraq; contra Societatem nostram est hoc: Iesuitas, inquiunt, ad hoc unicè collineasse, ut Sedem Romanam stabilire, omnia que regna, ac mundi huius terras iugo ac potestate eius subiace-re possent. Huic simile est, quod supra septimo loco retulimus, cum aiunt: Omnes qui Romana Ecclesia non obtemperant, à nobis proclamari Hareticos; eisque fidem nullam habendam esse palam doceri.

Ad quæ ita particulatim respondemus. Primū, quod ad Romanæ Sedis seu Pontificis potestatem attinet, duplicem potestatem distinguimus: Temporalem unam ac merè politicam ac secularem, qualis cuique Principi temporali ac politico in suas ditiones seu possessiones competit. Alteram spiritualem, spectantem ad res & causas spirituales diiudicandas, eternamque hominibus salutem procurandam. Ex his primam quidem Pontifici Romano tribuimus, in suis quas habet terris seu ditionibus temporali Dominio Romanæ Ecclesiæ subiectis; at non in vniuerso mundo vel Ecclesia. Tantum abest, noscere unicè velut ad scopum collineare, ut omnia regna &

huius Mundis terræ temporali eius potestati ac Dominio Romani Pontificis subiectantur.

Bell. li. 5. de pont. c. 1. 2. 3. 4. 5. Greg. de Val. tom. 4. q. 22. pū. 6. Sua. Defens. fid. cont. Angl. Reg. To' et. in c. 18. Ioan. annos. 25. & 26. Be- ned. Perer. in Dan. lib. 8. Exam. c. 1. Scum Cō. Re. 2. Cont. S. 6. €. 7. & sum. Reg. 45. Testes huius rei sunt libri à societatis nostræ Doctoribus maxime à Roberto Cardinale Bellarmino, Gregorio de Valentia, Francisco Soarezio editi.

Testes potentissimi quiq; huius mundi Principes, qui in Germania, Italia, Hispania, Gallia societatem nostrā tot iam annis nō solum sua gratia constanter dignantur, sed etiam sua benignitate & magnificentia liberaliter sustentant, fouent, ornant; Collegijs & redditibus amissimis dotant; & indies magis magisque augent, quod nunquam ipsi facerent, si in id nos imcumbere animaderent, ut regna ipsorum a conditione Dominio eorumdem subtractas, temporali ac politicæ iurisdictioni Romanæ Pontificis subijceremus.

Testis liber cōstitutionum nostrarum, quinequaquā hunc nobis scopum & finem præfigit, ad quem collineamus, sed longe alium hac Regula expressum. *Finis huius Societatis est, non solum saluti ac perfectioni propriarū animarum cum diuina gratia vacare, sed cum eadem impensè in salutem & perfectionem proximorum incumbere.* Quade causa etiam alibi his verbis præcipit. *Vt plenius posit Societas rebus Spiritualibus iuxta sūmum institutum vacare, quod ad eius fieri poterit à negotijs secularibus abstineant, neceas utilis precibus adducti obeunda suscipiant, vel in illis se occupari finant.* Non ergo instituti nostri est temporalem Iurisdictionem cuiusquam procurandam sumere.

Testis denique ipsa ad sensum cuidens & quotidiana experientia. Quinquaginta enim iam & amplius annis non in Europa solum, sed in ipsis etiam extremis Indijs, & toto quasi terrarum orbe, dedit, suique Institutum munia exercet societas, nec tamen ab ea ulli Principum ditio-

ditiones suas haetenus ademptas, ac in Romanum Pontificem translatas vidimus. Et vero ipsum quoque Boemus Regnum, et si quinquaginta iisdem annis, conatus & officia societatis expertum, nonne suos adhuc Reges & Dominos politicos retinet? Nequaquam ergo nobis cordi est, ut huius Mundi regna, terras ac ditiones, temporali ac politicae potestati Romani Pontificis subiiciamus, necq; existimamus tam ab omnirationis vsu alienos fuisse aduersarios nostros, qui hanc Dominis statibus accusationem suggesterunt, ut id nobis imponere voluisse videantur.

At si loquamur de potestate spirituali, hoc est, ad finem spiritualem supremam beatitudinis hominibus procurandum natura sua ordinata, quae temporali ac politicae Iurisdictioni Regum ac Principum huius mundi, nihil praedicit, plane fatemur, nos pro virili nostra, & ipsa ratione instituti, in id ubiuis terrarum incumbere, ut omnia Regna, omnesque totius mundi regiones spiritualem hanc potestatem summi Pontificis, quam in universa Ecclesia habet agnoscant, eique se reuerenter submittant; iuxta illud de Christo varicinium : *Gens. & re-Isai. 60.*
gnum, quod non seruierit tibi, morietur.

v.12.

Tantum vero abest, ut id probra nobis ducamus, iustumque proscriptionis causam agnoscamus, ut potius maximo nos honore ab aduersarijs affectos ea re arbitremur. Sic enim præstare nos ipsi fatentur, quod regulæ nostræ iubent, *ut impense incumbamus in proximorum salutem, quae extra Ecclesiam, & sine vera fide ac obediencia ipsi Romano Pontifici, tanquam Vicario Christi, & visibili Ecclesiæ in terris capiti debita, esse non potest.* Ipse enim plane Romanus Pontifex, verus & legitimus in ea totius Ecclesiæ spirituali Præfector successor

est Petri Apostoli, quem & Petram, seu fundamentum secundarium totius Ecclesiæ C H R I S T V S olim in terris existens constituit, & ipsius etiam Regni cœlorum clavibus, supremæq; adèò Ecclesiæ regendæ potestate donauit, ut ex his Christi verbis manifestum est: *Beatus es,*
Matt. 16. *Simon Bariona, quia caro & sanguis non renelauit tibi, sed Pa-*
v. 17. *ter meus, qui in cœlis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, &*
super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi
non præualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claves regni cœlo-
rum. Et quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in
cœlis; & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in
cœlis.

Ad eundem sanctum Petrum Apostolum pertinet illud Christi verbum, ter, non sine peculiari emphasi repetitum: *Pasce agnos meos, pasce oves meas.* Quibus verbis cum nullâ à Christo factâ sit ouium exceptio, perspicuū est, non aliquarum tantum, sed omnium prorsus ouium, adeoque totius ouiliis seu Ecclesiæ Christi curam & gubernationem spiritualem S. Petro eiusq; successoribus esse commissam.

Neq; hæc nostra solum, sed omnium Catholicorum, neque noua, sed vetus SS. Patrum Doctrina est. Ita enim S. Irenæus ante annos M. CCCC de Romana Ecclesia scribit. *Ad hanc Ecclesiam propter potentierem principitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt unius fideles.*

Hiero. Ep. 57. ad Da-
 psum Romanum Pontificem scribens: *Ego nullum
 masum, primum, inquit, nisi C H R I S T V M sequens, bea-
 titudini tua, id est, Cathedrae Petri communione consocior.
 Super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicunque
 extra hanc domum agnum comedet, profanus est. Si quis
 in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio, &cæt.*

Qui

Qui tecum (cum Romano, inquam Pontifice) non colligit, spargit; hoc est, qui Christi non est, Antichristi est. Et alibi rursum aduersus varios Hæreticorum insultus exclamans: Si quis, inquit, Cathedra Petri iungitur, meus est.

Hier. Epist.
5.8. ad Da-

Sed & S. Augustinus diserte profitetur, in *Romana Ec-*
clēsia semper Apostolice cathedra viguisse Principatum. De
quare etiam Maximianus Constantinopolitanus Epi-
scopus ante annos etiam fere M. CC. Omnes, inquit, fines
terræ, quæ Dominum sincere receperunt, & ubique terrarum Epist. ad
veram fidem confitentes, in potestatem Romanorum Pontifi- Aug. Epist.
cum, tanquam in solem respiciunt, & ex ipsa lumen Catholicae
ex Apostolicae fidei recipiunt.

Nihil autem hac de re illustrius dici potest, quā quod
S. Bernardus ante annos fere D. ad Eugenium Pontifi- Libr. 3. de
cem scripsit. *Age, inquit, indagemus adhuc diligentius, confid.*
quis sis, quam geras videlicet pro tempore personam in Ecclesia cap. 8.
DE I. Quis es? Sacerdos magnus, summus Pontifex. Tu
Princeps Episcoporum, Tu heres Apostolorum, Tu primatus
Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordi-
ne Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses,
indicatu Samuel, potestate Petrus,unctione Christus. Tu
es, cui claves traditæ, cui oues creditæ sunt. Sunt quidem
& alij cœlianitores, & gregum pastores, sed tu tanto glorio-
sus, quanto & diffrentius utrumque præcateris nomen ha-
reditasti, habent illisibi assignatos greges, singuli singulos, tibi
uniuersi crediti, unus unus. Nec modo unum sed & pastorum
tu unus omnium Pastor. Vnde id probem, quaris? Ex verbo
Domini. Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Aposto-
lorum, sic absolute & indiscrete totæ commissæ sunt oues? Si
me amas Petre, pasce oues meas. Quas: Illius vel illius po-
pulos ciuitatis, aut regionis, aut certi regni? Oues, inquit,
meas. Cuinon planum, non designasse alias, assignasse om-
nies? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil, &c. Haec tenus: Ber. Ep.

Bernardus, qui etiam alibi id ipsum denuo confirmat: *Plenitudo potestatis, inquit, super uniuersas orbis Ecclesias singulari prarogativa Apostolice Sedi donata est: Qui igitur huic potestati resistit, Dei ordinationi resistit, &c.*

Quæ cum ita sint, cumque hæc causa & doctrina nobis cum omnibus Catholicis communis sit, mirum videri potest, cur ob eam DD. status sub utraque solos leuitas è Boemæ Regno proscripterint, nisi quia rursum de Societate nostra præter meritum benignius sentiunt: quasi enixius in eam curam incumbat, ut obedientia Romanæ Sedi debita vbiuis propagetur; quod uti nobis arrogare minime audeamus, ita velut stimulum duntaxat, quo vel ab ipsis etiam aduersariis officij nostri commo- nemur, patienter admittimus.

Ad alterum quod attinet, non ita quidem nos vniuersim ac indistinctè omnes eos pronunciamus Hæreticos, qui Romanæ Ecclesiæ non obtemperant. Fieri enim potest, ut præceptum ciuius concernat solummodo cau- sam ciuilcm, aut aliquam particularis facti quæstionem: Fieri potest, ut in re etiam aliqua Religionis, V. g. in cōsuetis iejunij & abstinentiæ legibus, debitum ei obsequium denegetur, non errore fidei aut iudicij, quo suprema potestas spiritualis Romanæ Cathedræ denegetur; sed quadam affectus seu voluntatis prauitate & defectu; q. 39. ar. 1. ad 2. & 3. quibus casibus eos, qui Romanæ Ecclesiæ non obtemperant, inobedientes quidem, subinde etiam Schismati- Commen- cos, sed Hæreticos minimè pronunciamus.

S. Tho. 2.2.
q. 39. ar. 1.
ad 2. & 3.
Hieron. in
Commen-
in Tit. 3.

Tales enim eos duntaxat censemus, qui ab ipsa Aug. epist. de Ecclesiæ Romanæ dissentunt, seu qui Ecclesiæ Romanæ ita non obtemperant, ut iudicium fidei ab Ecclesia Romana diuersum habeant, adiuncta pertinacia, sine qua nulla vera & formalis hæresis esse potest. Qui verò vel cum vnico fidei errore pertinaciam habent coniunctam,

Atam, illi nobis, omnibusque Orthodoxis, non minori certitudine hæretici existimantur & pronunciantur, quam ipsa Catholica fides nostra, nobis certa est, iuxta ipsius C H R I S T I Domini sententiam: *Qui Ecclesiam* ^{Matt. 18.}
non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. ^{v. 17.} *Quisquis*
enim, vt Sanctus Cyprianus Martyr ait, ab Ecclesia segregatus adulteræ coniungitur, à promissis Ecclesiæ separatur; nec vnit. Ecclesia perueniet ad Christi premia: qui relinquit Ecclesiam Christi, ^{c. 5.}
alienus est, profanus est, hostis est, haberet non potest D E U M.
Patrem, qui Ecclesiam non habet. Matrem.

Quid, quod ab ipso etiam Luthero, Bohemorum religionem sub utraque profitentium non pauci, eam hæreticorum appellationem admittere debent: *Verum* ^{Luther. de}
nec Pickardi, inquit, infelices Hæretici, suas à me partes adiunctas confidant, &c. Etrursum alibi: *Quod si etiam tempore Idem reso-*
Apostolorum non fuisset purgatorium, ut superbit fastidiosus ^{lut. art. 15.}
Pickardus, nunquid ideo credendum est Hæretico, vix quinquaginta annos nuper nato, & fidem tot sæculorum falsam esse contendenti? Et scilicet aduerfariis liceat Catholicos appellare Idololatras, Pontificem Anti-Christum, &c. nobis vicissim Lutherum, Caluinum, aut Pickardū, quos ex statibus Boemiarum non fuisse constat, Hæreticos appellare non liceat?

Quod verò Domini status sub utraque in supradicta accusatione adiiciunt, nos hæreticis fidem nullam habendam esse, palam docere, manifestam nobis iniuriā faciunt: Non enim hæc est nostra doctrina, vt libri nostrorum testantur, sed plane contraria; nimirum de fide seu iuramento, tam fidelibus quam infidelibus quibusunque, etiam Hæreticis, Iudeis, & Turcis praestito, ita uniuersim sentimus. Promissa seu iuramenta de re licita perse loquendo, seruanda omnibus esse: iuramenta verò siue promissa de re illicita, cuicunque praestita sint, seruanda non esse. *Quia iuramentum* ^{Can. Inter}
^{cat. & Can.}
^{In malis} *(non 22. q. 4.)*

Vides ar- non est vinculum iniquitatis, vt S. August. ait. Et in promissis
tin. Beca- malis, inquit S. Isidorus, rescindet fidem, In turpi voto muta-
num de si- decretum. Quod incaute vonisti, ne facias, impia est promissio,
de Hær. ser- quæ scelere adimpletur. De qua re, quia à nostris actum est
uand. Se- bast. Heyf. sæpius, nil opus est hoc loco pluribus differere.
apho. Doc.
Ies. c. 2.

C A P V T V.

Respondetur ad IV. XI. & XII. Accusatio-
nis caput, Quod Jesuitæ Conscientijs hominum
dominari, atq; eos ad illicita compellere, omnia-
que suo arbitratus ac nutu moderari consue-
rint, &c.

 Vartum accusationis caput in Decreto DD.
statuum sub vtraque ita habet: :Jesuitas per Co-
fessiones arcana omnia rescire, atque ita conscienc-
tijs hominum dominari consuesse, ut pænitenti-
bus nec boni quicquam, citra illorum arbitrium facere, nec
quicquam ab ipsis iniunctum, quantumuis DEO, eiusque pre-
ceptis contrarium, prætermittere, aut omnino etiam in dubiu-
seu deliberationem vocare fas esset.

Cœterum fatemur omnino, confessionum audien-
darum munus pro Societatis nostræ Instituto fuisse no-
bis quam maxime curæ: Sic enim iubent Regulæ nostræ:
Par. 7. c. 4 §. 4. C^r Reg. Sa- cer. 8. Omnes ij, quibus ex Obedientia Confessiones audiendi sanctum
munus committitur, multum ad id affici studeant, & tanquam
nostrî instituti valde proprium, magnifaciant. Quia in re il-
lud etiam grato, quo par est, animo erga D E V M agnoscimus,
eum in omnibus locis, vbi Societas nostra versatur,
ipsius Christiani populi erga nos affectum; eamque de-
fideli-

fidelitate ac dexteritate officij huius administra ndi, opinionem esse, vt nō solum libenter, ac cum ingenti fructu ac solatio animarum, nostra hac opera vtatur, sed & saepe ob ingentem eorum concursum, qui suas nobis conscientias committere cupiunt, etiam a magno quātum- uis Sacerdotum numero, satisfieri omnibus non possit.

Sed & hoc certa fide cum Catholica Ecclesia credimus ac palam profitemur, sacerdotibus ad eiusmodi munus obeundum, eximiam quandam potestatem a Christo Domino filiē concessam, cum diceret: *Accipite Spiritum Sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis;*
& quorum retinueritis retentas sunt. Quo fit, vt iidem Sacra dotes, accedente legitima iurisdictione, conscientiis, animisque pœnitentium ad vitam recte instituendam non solum consiliis adesse, sed etiam aliqua sanè ratione moderari, & præcipere, ac de iisdem cum autoritate disponere possint; iis rebus in iungendis, ad quas ipso Diuino iure obstringuntur.

Primum: Vti pœnitentes suas conscientias diligenter prius excutiant, suaque peccata in mentem reuocare studeant, quām à sacerdote absolutionis beneficium impetrant.

Secundum: Vt Conscientias suas ita sacerdoti detegant, vt omnia peccata mortalia, quæ in mentem veniunt, nec in Confessione antea legitimè fuere explicata; seu publica sint, seu occultastam quoad numerū, quām quoad speciem; adeoque cum omnibus circumstantiis speciem mutantibus, sincerè aperiant; deque iis verum dolorem ac emendationis propositum concipient.

Tertium: Vt si quæ peccata forsan adhuc in futuru pendeant, aut ipso iure diuino, certam obligationem etiamnum adiunctam habeant, de iis pœnitentes ita disponant, sicut lex diuina præcipit. Quo spectat, vt Con-

E tractus

*Ioann. 20.
v. 23.*

*Conc. Tri.
sess. 14.c.
§. can. 7.8.*

tractus iniqui rescindantur, mandata seu consilia prava retractentur, iniuste parta restituantur; vt amores ac contubernia illicita abrumpantur, distrahantur, vt odia ac inimicitiae deponantur, cunctisque iniuste læsis satisfiat, &c.

Quartum: Ut pœnitentiam pro peccatis iniungam, & si quod remedium peccato alicui curando necessarium meritò videatur, ne prætermittant. Ad hæc sanè, compelli à Sacerdote possunt pœnitentes: nec enim frustra, tam ad *ligandum*, quam ad *soluendum* Apóstolis, eorumque successoribus à Christo potestas est cōcessa. Atque hanc ipsam potestatem sacerdotibus diuinatus concessam, si aduersarij nostri *Dominationem Conscientiarum* appellare voluerunt, in re quidem non errarunt; et si modum loquendi & inuidiosum, & Ecclesiæ insuetum; nec omnino verum ac proprium adhibuerunt: quandoquidem *conscientiis dominari* eius solum est, qui *scrutatur corda, & rerum Deus*; nec vera dominatio est, si quæ potestas non in ullum præcipientis, sed solum obtemperantis ac subditi commodum refertur, vti in prōposito accidit.

Aliam verò *Dominationem*, quâ nostro arbitrio, vel à licitis mandato auocare Pœnitentes, vel ad illicita cōpellere soleamus, nūquam nobis arrogauimus, nisi quod Dominis statibus sub vtraque, cum Ecclesiæ ac fidei Catholicæ Decretis aduersentur, id ipsum fortè illicitum videri potest, quod nobis & Ecclesiæ Catholicæ est Sacrosanctum: vt quod Pœnitentes nostros ab Vtraquisticæ fidei placitis auocamus, quod Librorum & Concionum Hæreticarum usum eis interdicimus, quod Ecclesiasticarum legum obseruantiam ac studium identidem eis inculcamus, &c. Quibus contraria si præciperemus, id velut rectissimè factum Aduersarij vtique magnopere col-

re collaudarent. Sed absit, ut nostræ fidei ac Professionis oblii, in hostiū in Ecclesiæ castra transieramus, eorumque prauis ac illicitis studiis communicemus.

Sed nec catēra arcana, ad ea, quæ diximus capita, nil attinentia, in Confessionibus rescire cupimus, cùm id nobis per Regulas nostras merito sit interdictum, quibus cauetur, ne derebus ad Confessionem non pertinentib[us], Reg. Sacerdotum 17.
in Confessione loquamur. Quod si quempiam è nostris hac in re peccasse aliquid animaduertissent Aduersarij, habebant superiores, apud quos suam hac de re querelam deponent: quique & in rem ipsam inquirere, & in reum deprehensum religioso more animaduertere non prætermisissent.

Catērum, ne Domini sub vtraque in suo Decreto temere ac fortuito, ac sine vlla probationis specie, eam in nos accusatiōnem contorsisse videantur, quod homines ad illicita compellere soleamus, adiūgunt in eodēa Decreto inferius quædam in specie, suo iudicio illicita, quæ nostro consilio ac studio fuerint effecta, cum aiunt: *Iesuitas eo rem adduxisse, ut homines subditi, in Dominis S. Cæsareæ Maiestatis & Monasteriorum ac Personarum sub una, à sua Religione, ad Religionem sub una, carceribus, aliis que diuerfis ad hoc solum ex cogitato modis aperte, atque sub specie seu titulo causarum politicarum, contra suam voluntatem coacti; Templo alibi occlusa, alibi funditus cuersa, cultus diuinus interdictus; omnia præcipua Officia Regia, Regni, & Ciuitia Personis Religionis sub una distributa, ij vero, qui Religionem sub vtraque profitebantur, si quando in causis ad Regis & Patriæ bonum spectantibus ex conscientia sua se interponerent, & illorum practicis se accommodare nollent, ex officiis magno cum despectu & contemptu deiecti fuerint. Denique summatim aiunt: I E S V I T A S, administris aliquot paucis Religionis sub una Personis, perfidis Patriæ Filiis,*

ad grauem casum & interitum patriam adducere; ipsos vero eius Amatores extirpare studuisse; ita ut pene omnia (Iesuitarum) instinctu & nutu, imminente iam iam (ni D E V S ipse ex meracharitate & misericordia sua sancta, quam erga Verbum suum & status sub utraq; gerere dignatur, praeuenisset) omnium ipsorum extrema pernicie acta & administrata fuerint. Quæ nos c. i. in compendium redacta sub undecimo & duodecimo accusationis membro retulimus.

Sed in hac re rursum varie peccant aduersarij nostri; nec eam, quam nobis, alijsque Catholicis viris imposuerunt culpam, probant, sed suam augent. Cum enim tot actam varias in nos, aliosque Catholicos viros, & fideles Regiæ Maiestatis officiales, criminaciones congerant, nullam tamen contestatam faciunt: sed nec in specie locum, tempus aut Personas exprimunt, ubi, quando, cum quibus, aut à quibus, ea quæ male gestæ censem, nostro nutu; aut consilio sint perpetrata. Hoc solū vniuersim, iam præiudicatum volunt, vt quicquid vel ad bonum Religionis Catholicæ propagandum, vel ad coercendū impetum sectarum sub utraq; in Boemia grassantium, uspiam aut gestum forsitan est, aut gestum finxerunt, id Iesuitis imputetur, eo solū nomine, quia proximos nostros saluos, sectasq; æternæ animarū saluti aduersas cupimus extinctas, ipsosq; sectarios, aut suo bono emendatos ac conuersos, aut certe solo suo, non publico aliorum malo pertinaces.

Ad quem finem si illa ipsa etiam Apostolorum monita ac præcepta, quibus hac in re efficacius dicinil potest,

Ad Titū. 3. vers. 20. vehementius inculcassemus: *Hæreticum hominem post unum & secundam correptionem denita: sciens quia subuersus est, qui eiusmodi est, & delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus.*

2. Tim. 2. vers. 16. *Item, Profana & inaniloquia (Hæretorum) denita, multum enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorū,*

vt cancer serpit. Item, Si quis venit ad vos, & hanc doctrinā non affert, nolite eum recipere in domum, nec Ave ei dixeritis.

Qui enim dicit illi, Ave, communicat operibus eius malignis. Ep. 2. Ioā.
Item alibi: *Utinam abscondantur, qui nos conturbant.* Et de- vers. 10.
niq; quod his omnibus potius est, ipsius Christi Domini dictum: *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Hæc, inquam, Apostolica monita & præcep- Gal. 5. v.
ta, si pro incolumente ac spirituali bono totius Boemæ Matth. 18.
Regni publice ac priuatim frequentius inculcassemus, v. 17.
quid ea re peccassemus? Quod si omnia ea, quæ ad Ca-
tholicam fidem stabiliendam, à nobis facta enarrantur,
vera essent, nunquid aliud fecissemus, quam quod A po-
stoli & Christus Dominus ipse erga Hæreticos faciendū
præscripserunt? Nimis certe frigidus Catholicæ fidei
Professor est, quisquis diuina & apostolica instituta, qui
bus sartam testamq; esse voluerunt Catholicam Reli-
gionem, velut malefacta à se depellit: sed longe magis à
Christianæ pietate alienus, qui ea ipsa velut pudenda, &
publico digna exilio crimina traducit.

Neq; tamen, vel instituti nostri ratio, vel Principium
Christianorum suprema dignitas patitur, vt de publicis
regni negotijs, deq; officijs politicis, quæ quibus confe-
renda particulatim sint, leges modumue præscribamus,
adeoq; in publicam Regni administrationē nos ingera-
m°, nedum vt in vniuerso Regno nostro nutu & iudicio,
gubernentur & transigantur omnia. Habent Principes
politicis suos in regni administratione Consiliarios, quos
in genere eis & fideles, & Catholicos nō optare, vtriusq;
tam fidei quam Patriæ debitus amor prohibet: habemus
nos nostra quæ institutum præscribit inunera, & laborū
exercitamenta, libros, Scholas, Xenodochia, Carceres,
cathedras, Confessionalia, Templæ. In his occupamur,
in his opera nostra studiumq; defudat; quod tantū tem-

poris reliquum minime facit , vt nos alienis curis & negotijs implicemus.

Sed & consilia tamen in rebus ac quæstionibus conscientiæ dubijs expediendis , cum æternam animarum salutem concernant , vti inferioribus quibusque nostro instituto , ac pro communi Christiani hominis officio , libenter impendimus , ita ipsi etiæ Principibus , sicubi usus est , denegare non possumus . Verum vt hic in carcerem conijciatur , aliis opibus augeatur , iste ad dignitates euehatur , aliis sua dignitate deiijciatur , nostrum non est particulatim procurare .

Epist. 50. ad Bonif. Et quāquam non negamus , per se loquendo , ac sicuti nulla peculiaria promissa vel conuenta obstant , Hæreticos ad fidem Catholicam profitendam , pœnis quibusdam etiam compelli licite posse . Annon enim , inquit Augustinus , pertinet ad diligentiam pastoralem , etiam illas oves , quæ non violenter eruptæ , sed blande leniterque seductæ à grege aberrauerint , & ab alienis caperint possideri , ad ouile Dominicum . si resistere voluerint , flagellorum terroribus , vel etiæ doloribus reuocare ? Tamen in Boemia à Catholicis Dominis , subditos Vtraquistas , quibus alioqui libertas fidei promissa , solius fidei causa , pœna carceris , aliquæ supplcio mulctatos non credimus . Qui hoc potius exploratum habemus , eo malitiæ delapsos fuisse quosdam Vtraquistas DD. Catholicorum subditos ; vt si ob aliqua criminâ , pœnis debitâ afficerentur , mox , vt odium legitimus suis Dominis apud alterius Religionis Magnates conflarent , se Religionis causa id perppersos clamitarent : id quod pluribus exemplis testatum facere possemus , si nostri instituti esset alios accusare potius , quam nos defendere .

Quod si , vt Aduersarij aiunt , nostro nutu in Boemia Regno gesta fuisset omnia , nec iam DD. status sub vtraq;

Rempu-

R epublicam turbarent; nec Religiosos & Catholicos vi premerent; neque nobis Iesuitis in exilium actis adeo insultarent.

V erum hæc nimirum tribuunt diuine charitati & misericordia, quam erga verbum suum, inquiunt, & status seu Personas Vtraquisticas habet. Sed quas quæso, & quale verbum? An Lutheranorum? an Caluinistarum, an Pikharditarum, aut (qui his omnibus in Regno Boemæ antiquitatis iure potiores sunt) Hussitarum? scilicet, multiplex iam & aduersum sibi ipsi est verbum diuinum: diuinum est iam regnum DEI, vt pluribus & contrarijs ac contradicentibus sectis opem & patrocinum suum Deus præstet, vt mendacium protegat, hæreses promoueat, sectas diuersas tueatur. Quod si misericordia & benignitatis diuinæ opus est, quod Vtraquistæ in Regno Boemæ etiamnum persistunt ac conseruantur; cur ipsum met Vtraquistæ recentiores, veteres illos ac saniores Vtraquistas ita sensim absumunt, extinguunt, delent? Certe Hussius & Hussitæ veteres sanctorum inuocationem; cultum & venerationem sanctorum reliquiarum & imaginum; cælibatum sacerdotum, Monachorum, ac Monialium; septem nouæ legis Sacraenta; Sacrificium Missæ; Transubstantiationem panis & vini; Purgatorium; bonorum operum necessitatem ad salutem; processiones & peregrinationes sacras &c. aliaque quamplurima ex Catholicæ Ecclesiæ fide & instituto defenderunt, quæ à recentioribus Vtraquistis prorsus rejiciuntur & damnantur.

Sed quis non videt, inconsideratam potius eam, erga summam ac incorruptam DEI veritatem, maledicentiam esse, quam professionem diuinæ bonitatis & misericordiæ; ad quam commendandæ aptius dicere Aduersarij nil potuissent, quam quod Deus, iuxta Euangelicā Chri-

Christi doctrinam, Solem suum oriri facit super bonos &
 Matt. 5. v. malos, & pluit super iustos & iniustos. In qua tamen ipsa di-
 45. uinæ benignitatis commendatione, eosdem esse memo-
 Rom. 2. v. res oportebat illius Apostolici moniti: *Existimas autem
 4. hoc, ô homo, qui iudicas eos, qui italia agunt, & facis ea, qui at tu
 effugies iudicium Dei? audiuitas bonitatis eius, & patientie,
 & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam benignitas
 Dei ad pænitentiam te adducit?* secundum autem duritatem
 tuam & impænitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ & re-
 uelationis iusti iudicij Dei, qui reddet unicuique secundum o-
 pera eius.

C A P V T . V I .

Refellitur quintum & sextum caput accu-
 sationis, contra Societatem, quod insignia que-
 que bona ad se trahere, & seculari administra-
 tioni se ingerere soleat.

 Vintum & sextum accusationis caput erat:
 Iesuitas Templariorum exemplum secutos insi-
 gnia quæ bona seu possessiones ad se attrahere, at-
 que administrationi seculari in omnibus angulis
 se ingerere consueisse. Sed quām falsum sit utrumque ex
 sequenti informatione patescet. Nam quod ad bona seu
 possessiones attinet, quas in Boemiæ Regno possideba-
 mus, res ita se habet. Collegia vniuersim erant quinque.
 In his Pragense potissimum, præter prædium quoddam,
 ex quo panis ad Collegij sustentationem petebatur, &
 dimidium pagum à Sua Cæs. Maiest. pro Collegij itidem
 fundatione attributum, bona alia non possidebat. Col-
 legium

egium Glacense (quod tamen extra Boemiam Regnum nonnulli collocant) fundationis loco, iam ante viginti quatuor annos a S. C. M. Rudolpho II. Summi Pontificis auctoritate & legitimo consensu interueniente, sine ullo ipsius Regni præiudicio, acceperat Monasterium quoddam; reliqua tria Collegia, exceptis prædiolis singularis, quæ Chomoutoviense & Nouodomense vendicabant, possessiones nullas penitus habebant: neque annui redditus omnium istorum Collegiorum, (in quibus tamē preter hospites è Societate nostra ad centum septuaginta Personas alebantur, vniuersim decem millia aureorū excedebant; idque adeò cum exiguo fænore, ut nullum ferè esset Collegium, quod non ære alieno satis magno premeretur. Et hæc scilicet sunt bona, hæc possessiones, istæ diuitiæ, quæ cum Templariorum opibus comparantur: qui amplissimas olim facultates & oppida inter Christianos vbiq; terrarum quamplurima possidebant, adeò ut eorum redditus integris etiam exercitibus conscribendis bellisque gerendis sufficerent.

Miramur potius, cur DD. status sub utraque Iesuitas non potius contulerint cum antiquis Ecclesiasticis Boemis, qui tertiam olim Regni partem possedisse feruntur, & iam ex varia Hæreseeon ac hæreticorum vastatione, vix habent, vnde vitam honestè sustentent.

Certè Boemorum erat olim hæc præclaralaus, Templa ac Monasteria magnifica condere & fundare, quæ à Nouatoribus postea turpiter sunt destructa: illi seruos Dei, qui diuinis laudibus diu noctuque incumberent, liberaliter alebant & fouebant; hi occidunt, mactant, proscribunt: illi bona Religiosorum auxerunt, isti diripiunt: quo compendio, ipsi videntur; cum experientia ipsa testetur, bona Ecclesiastica secularium opibus inique adiecta cumulum minimè augere, sed potius tinearum in-

star exēdere, ac in dies magis magisque absumere; ita ut ijs tertīus vix vnquam lātus gaudet hæres.

Eant modo, & pergant, quando ita volunt, liuidi, nostræ tenuitati inuidere; nos vero potius optamus, vt cæteri quiq; Religiosi ac Ecclesiastici sua in Boemiarum Regno bona aliquando recuperent: non dubitaremus, ex eorum abundantia nostram etiam quandoq; egestatem subleuatum iri. Quod si Societati nostræ adeo cordi esset, terrenis bonis cumulandis studere, tum certe nec ordinario successionis Iuri, in bonis eorum; qui nostro Instituto addicuntur, renuntiasset; nec adeo leuere cauisset, vt omnes, qui sub Obedientia sunt Societatis memini Exam. nerint, se gratis dare debere, quæ gratis acceperant; nec postulando, nec admittendo stipendium vel Eleemosynas ullas, quibus Missæ vel Confessiones, vel prædicationes, vel quodvis aliud Officium ex ijs, quæ Societas iuxta nostrum institutum exercere potest, compensari videatur; ut sic maiori cum libertate possit, & proximorum edificatione, in diuino seruitio procedere.

Quod ad alteram accusationem attinet, quasi nos administrationi seculari in omnibus angulis ingerere soliti fuerimus; certum nobis est, ita attestante, non solum conscientia nostra, sed ipso etiam seculari ac supremo, quem res hæc concernit, Magistratu; nobis ea re iniuriam fieri. Id enim, nobis Constitutiones nostræ gravissime inhibent his verbis: *Vt ab omni specie mali abstineamus; & querelis etiam ex falsis suspicionibus prouenantibus, quoad fieri potest, occurratur, præcipitur nostris omnibus in Virtute sanctæ Obedientia, & sub pena inhabilitatis ad quævis officia ac dignitates, seu Prælationes, vocisque tam actiua quam passiu; priuatione, ne quispiam Publicis & Secularibus Principum negotijs que ad rationem status, ut vocant, pertinent villa ratione se immiscere, nec etiam quantumuis, per-*

quof;

Part. 6.c.

2. S. 7. &

c. 1. S. 3. &

sum. cōst.

Reg. 37.

Cong.

Gen. 5.

Cap. XII.

quoscumque requisitus, aut rogatus oīusmodi res politicas tra-
stanti curam suscipere audeat, vel presumat. Idq; serio com-
mendaatū nsuperioribus, ne permittant nostros ijs rebus ullo
modo implicari, & si quos ad ea propensos animaduerterent,
eos loco mutando quam primum procurent. si aticubi eis occa-
sio vel periculum se cīusmodi implicationibus irretiendi esset.

Et quanta hæc seueritate nostro sint instituto inter-
dicta, adeo vt quæ alijs Religiosorum ordinibus, hoc in
genere, laudi quandoq; dari possunt, nobis penitus sint
inconcessa, nec fere sit quicquam aliud, quod tam acer-
ba animaduersione castigetur. Quod si tamen etiam ab
aliquo professionis nostræ obliito tale quodpiam fuisset
attentarum, quod non credimus, nunquid ideo totus
ordo, totq; alij innocentes, qui ne quid simile fieret pro
viribus obfistebant, rei agentur, & quasi ob vnius Iudæ
proditoris crimen totum Apostolorum Collegium erit
plectendum.

Sed satis scimus, vnde vetus hæc in Societate calum-
nia prodeat. Sciunt nimirum æmuli nostri: & liuidis o-
culis palam intuentur Magnates aliquando Catholicos
& Principes nostris Confessarijs vti: à nobis etiam sub-
inde, tum pro eiusdem seu consimilis officij ratione, tū
etiam honoris, ac grati animi causa, si præsertim Funda-
tores sint, aut præclarí Societatis Collegiorumne Bene-
factores, à nobis visitari: videāt ab ijs etiam vicissim siue
nostrí temporalis commodi, siue spiritualis eorum sola-
tij causa atq; etiam pro amore ac benevolentia, qua nos
prosequantur, Collegia nostra idenditem visitari.

Sed neque negamus, pro communi ratione Instituti
nostrí, qua nos omnibus adstrictos esse profitemur, sub-
inde eos in rebus ad consciētiā & salutē animæ spectati-
bus à nobis cōsilijs dirigi, spiritualibus institutionib. &
monitis informari, vt conscientias suas illæfas tueantur,

vt quod DEO, ac proximo, subditisue suis naturali ac diuino iure debent obsequia & officium, non negligant; vt quantum fas est, publicum fidei ac religionis negotium promoueant. Hæc nimirum, cordolum Aduersarijs nostris creant; & quia cuperent à nobis esse quam alienissima, in calumniam trahunt; quasi hoc sit administrationis seculari se ingerere.

Verum grauissime errant; nisi forte administrationi seculari se se etiam ingessit S. Ioannes, quando *corripuit Herodem de Herodiade, uxore Fratris sui, & de omnibus malis, quæ fecit Herodes*: aut quando idem Ioannes interrogatus aliquando tum à Publicanis, tum à militibus, quo facto opus, vt vitam æternam consequerentur; illis quidem præcepit, ne amplius, quam quod constitutum esset (tributo exigendo) facerent; his autem, *Neminem, inquit, concutiatis, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendijs vestris*. Sed neq; S. Paulus Apostolus utiq; se administrationi sæculari immiscuit, quando coram Præside Felice, *eiusq; uxore Drusilla, disputauit de Iustitia & Castitate, & iudicio futuro*; adeo; vt treuifactus etiam Felix abscederet. Quod si idem Apostolus, *omnibus se debitorem esse professus est, si omnibus omnia factus est, ut omnes faceret saluos*, cur accusatur societas nostra, quod principum etiam Personarum, qui Regni & Reip. gubernandæ præsunt, spiritualem directionem & institutionem, postulata suscipiat: quibus tanto magis nos obligatos esse sentimus, quanto & ab ijs maiora in nos beneficia profecta; & illi pro suæ personæ & dignitatis excellentia, ad commune bonum spirituale, plus momenti adferre possunt.

C A P V T VII.

Refellitur octuum accusationis caput, quod peruersa Iesuitarum techna contestata fiant externis etiam exemplis Gallia, Anglia, Hungaria, Venetiarum, Belgij.

NON contenti Domini status sub vtraque falsis ex suo Regno petitis, domiq; natis accusationibus Iesuitas lacestere, insuper etiam subsidij loco externas aduocant; nec alias, quam quas hactenus omnes, qui Societatem nostram scriptis sibi impugnandam susceperunt, Hæretici nobis obiectarunt. Quas quia saepius iam nostri solideq; refutarunt, nil opus est hoc loco prolixius retractare: Satis fuerit, innocentiae Societatis capita & momenta quam breuissime insinuare.

Nam quod ad Galliam attinet, licet clapsis superioribus annis, non leuibus in eo Regno motibus ac procellis. Societas nostra fuerit iactata, is tamen perturbationum omnium exitus fuit, qui & Societatis innocentiam abunde testatam redderet, & priorum temporum ærumnas admirabili felicitate affatim compelsaret. Accusabamur prodiuellionis ac parricidij Regibus aut intentati, aut illati. Sed innocentiam nostram publice ac priuatim, dictis & scriptis, amplissimisq; rescriptis, & quod amplius est, factis ipsis, ac Regiae in nos munificentia, & benignitas documentis luculentissimis vindicarunt ac defendi. ij ipsi Reges Christianissimi, Henricus IV. & Louis XIII. quorum vitæ, aut aucto sanguini insidiati malignissime ferebamur. Hi enim non solum Societate posseuin. in app. itē Becan. de fid. hæret.. seru. q. 7. n. 13.

nostram, antea temporum iniquitate, non ullius crimi-
nis causa exulantem, denuo in Regnum reuocarunt, in
eoque Decretis suis stabilierunt, facultate amplissima
concessa, ut nobis in uniuerso, quoquod nos vocari con-
tingeret, Regno, liberè & pacatè viuere fas esset; sed et
iam ipsi sumptu Regio noua Collegia in eodem Regno
ædificarunt, fundarunt, & dotarunt. Ipsi publicis Decre-
tis & Regia autoritate Societatem non solum ab impo-
sit is criminibus liberam pronunciarunt, sed eam etiam
singularibus encomiis cohonestarūt & ornarunt, ut po-

Apolo. Ioaq. te subditis suis educatione filiorum ad pietatem, iunctos simul
Argen. c. bonarum literarum studio cum primis gratam & utilem: sibi qz
10. adeo probatam, ut in ipsorum manus proprium etiam (ipsius
Henrici Magni Regis defuncti) cor, incomparabile utiqz
summi amoris monumentum, deponi ut erg, voluerint.

His accedunt publicorum Iudiciorum sententiae,
plurium Ciuitatum & Rerum publicarum honestissima
de nobis iudicia, Reuerendissimorūq; Præfūlū encomia:
In quibus, qui rebus omnibus gestis proximus aderat, Pa-
risiensis Episcopus, non solum nos à calumniis eiusmodi

Apol. Ioan penitus immunes, sed etiam Societatem nostram cum propter
Argen. ibi. Doctrinam, tum propter piam vitam Ecclesie Dei maximè u-

tilem, & Regno Gallie valde proficuam, publicis literis testa-

Card. Bel- tus est. Quæ omnia quia Edictis plurium libris, & Apo-
larm.

Ioan. Arg. logiis, vario omnium prope linguarum idiomate cōscri-

Iaco. Gret. ptis, iam sæpius ob omnium oculos polita fuere, nil opus

Ludou. Rie est hīc particulatim referre. Vnicas solummodo ipsius

tinom. Pet. Henrici IV. Christianissimi Regis literas, quas ad subdi-

Cott. And. tos quidem suos, sed Religionis professione Vtraquistas,

Eudre. Ioā. atq; à Catholica fide quam maximè alienos dedit, nun-

Anticotto. quam haec tenus, quod constet, Latinè editas subiunge-

mus. Sic enim scripsit ad Rupellenses Ann. M. DC. VI.

Respon. A- 17. Sept. Cari & dilecti, cum expertissimus in diuersis Ciuita-

polo. Gal- tibus
lice edita

tibus Regni nostri probitatem & modestiam Patrum Iesuitarū, ^{contra An-}
*qui in suis moribus, doctrina, & communi conuersatione ostē-
dunt, nihil se habere ante oculos aliud, prater honorem Dei, iu-
dicauimus expedire, mittere ad Ciuitatem nostram Roschelle-
sem P. Sequiram Concionatorem dictæ Societatis, ornatū omni-
bus qualitatibus, quæ possunt reddere dignum hoc munere. Ita
Rex Christianissimus ad Rupellenses, Vtraquisticæ Re-
ligionis professione Dominis Boemiarum statibus sub vtra-
que haud dissimiles.*

Quod si ipsam præsentem Regni Galliarum faciem in-
tueamur, inueniemus omnes Aduersariorum calumnias
in fumum abiisse, imo quia fumus erant, quasi leui yen-
to dissipatas prorsus & deletas. Etenim fieri quidem a-
liquando potest, ut innocentes etiam ipsi maleuolorum
calumniis oppressi exulent, attamen, ut tam insigniter
flagitosi, perduellionisque ac parricidiorum regiorum
rei, non solum in Regno tolerentur, sed etiam illic foue-
antur, ornentur, ac propagentur, vti Societatem nostrā,
diuina in primis gratia, ac deinde bonorum fauore & li-
beralitate aspirante, in Galliis quotidie magis magisque
ornari ac propagari conspicimus, fieri nulla omnino ra-
tione potest. Quod si forte Aduersarij nostri noua ciu-
cemi di laetenus non intellexerunt, facile est, ut à nobis
hīc obiter referentibus discant. Præter numerum enim
Collegiorum, qui illic indies augescit, integer nec dum
elapsus est annus, ex quo Christianissimus Galliarum Rex
Ludouicus XIII. Societati nostræ in ipsa Parisiensi Vrbe,
loco ad omniū prope inuidiā exposito, amplissimā pote-
statē fecit, ut in Collegio nostro publicis Scholis apertis,
omnes Disciplinas à Religiosa professione non alienas,
etiam Philosophicas, & Theologicas, liberè deinceps ac
publicè p̄fiteri posset. Et sc. Parlamenta, Curię, Principes
Prælati, Reges, Regnumq; totū Franciæ adeo profundo
teneban-

tenebantur lethargo, nec tam pestilens malum suis humeris incumbens, non solum non depellerent, sed tuerentur ac fouverent.

Ex quibus omnibus manifeste patet, acta Regni Galliae, si ex æquo omnia expendantur, tantū abesse, ut Societatis honorem ac bonam famam dehonent, vt eius innocentiam ac laudes celebriores multo reddant, quā antea vñquam fuerint. Neque verò nobis ex Aduersariorum proscriptione lætiorem euentum optare possumus, quām qui Societati in Gallia post exilium perpetuum diuina benignitate obtigit.

Ex Anglia verò haud scio, quid nobis Aduersarij exprobrare possint, nisi carceres, equulea, patibula, enses, rotas, ignes, quibus vñ alij quam plurimi, ita ex nostris non pauci gloriofissimi Martyres, pro Catholica fide & Religione varie & crudeliter excarnificati fuerunt; quos idcirco velut decora & ornamenta, immò præsidia Ordinis nostri veneramur, colimus, exosculamur. Eant Aduersarij, quo volunt; qua velint nece, occumbant; etiam ad Indos abeant, vt honestè obeant, nisi hostilitate de-
Vide apol. posita, nobiscum in fidei Societate conspirent, tam glo-
Eudemon. riosa morte nunquam defungentur. Neq; Garneti acta
Ioannis P. aliud, quam innocentiam spirant, si non ab hostili, sed
Garneto. fida manu scripta legantur.

Sed nec ex Hungaria & Transyluania aliud, quam veræ fidei ac Catholicæ Religionis odium, non Iesuitas magis, quam cæteros etiam Ecclesiasticos vniuersos fecit extores; cum illi ipsi, quinos inde suo Edicto exce-
Ioannes dere postremo iussérunt, publico testimonio palam te-
Argenta statum fecerint, Patres Societatis Iesu, ut bonos, & morum
Apol. pro integritate graues viros, ex suis Collegiis bonisq; non ob ullum
Societate c. 12. & 13. delictum, aut alicuius vitium, verum ad instantiam Romanae
& Catholicæ fidei contrariam opinionem sequentium esse de-
turbatos,

turbatos, exclusos, & in alia loca demigrare coactos. Hæc quamdiu nobis obiciunt Aduersarij, Deo gratias agimus, plane persuasi, maiorem nobis honorem accidere nullum posse, quam si vel ab ipsis hostibus testatum fiat, Nostros pro fide & Catholica Religione, exilia morteque fuisse perpessos.

Venetiis acè Venetorum Ditione nemo nos exturbauit inuitos. De obedientia summo Pontifici præstanta agebatur: Hic Societati nostræ ab eodem summo Pontifice S:D:N. Paulo V: erat iniunctum, ut n*i* DD. Venetiis in propositis causis debitum sibi præstarent obsequium, à sacris cessaret. Fecit Societas, quod erat imperatum, & summo Ecclesiæ Capiti, cui nos ipsum institutum arctiori obstringebat voti vinculo, debitum præstitit obsequium. Hinc à Dominis Venetis iussa fuit excedere; quibus si contra Pontificis iussum, optemperare voluisset, eorumque causam, ac vt existimabant, honorem, diuinis officijs celebrandis tutarj, næ illi non solum eam, in sua ditione, vti alios Religiosorum ordines, libertissime retinuissent; sed nouis etiam insuper honoribus auxissent & ornassent. Itaq; nec è Veneta ditione nos aliud, quam Religiosi instituti ratio, & fidelitas summo Pōtifici debita fecit extores: nec tamē dubitamus, quin ipsa etiam aliquando Illustrissima Res publica Veneta, si deposita pristina animi commotione, & publicum Reipub: commodum, & Societatis nostræ innocentiam diligenter expenderit, Galliæ exemplum secuta, nostros postliminio ad suam ditione sit reuocatura, suisq; Collegijs benigner restitutura. Sin minus; fiat voluntas Dei, qui est Rex Regum & Dominus Dominantium; à quo omnes pariter, vti salutem æternam, ita iudicium iustum expectamus.

Ex Bolgio contra Societatem quid proferre Aduer-

Schond. si-
 ca. Trag.
 erar.
 Beca. &c.
 Vide Apol.
 Ioan. Arg.
 pro Societ.
 c. 14.

sarij possint, nobis non honorificum, nescimus, nisi forte
 vanissima, & putidissima illa mendacia, quorum vel ipsos
 etiam Authores, licet occultos & nunquam aperte in
 theatru progressos, extremè pudeat, publicis & authen-
 ticas testimoniis Magistratum, iis ipsis in locis, vbi ea à
 nobis probra contracta ferebantur, euidenter conuicta;
 non alia prorsus ratione, quam vel ab ipsis etiam Domi-
 nis Boemis Religionem sub utraq; profitentibus, aut sal-
 tem quibusdam eorum Primoribus, vanus ille & famosus
 rumor, libellusq; perniciosus in Boemia, contra Reuerendos, vt
 aiunt, Patres Societatis Iesu sparsus, quasi in eorum Collegio
 Praga maximus apparatus bellicus, cum non contemnenda ma-
 nu Militum, in Patria detrimentum occulte fuisse congestus
 & congregatus, publico & authentico instrumento, non
 minus efficaciter, quam sincere & candide de menda-
 cio conuictus fuit.

Eantigitur modo, & pergent Aduersarij, nobis ist-
 hæc obiicere. Tam molles & effeminati per Dei gra-
 tiam, necdum sunt Iesuitæ, vt exilia, contumelias, car-
 ceres, mortes pro Catholica Christi fide, & obedientia
 Summo Pontifici debita, si necessitas ferat, tolerare re-
 cusemus; nec tam vecordes, vt hæc tolerata probro du-
 camus; nec tam ingrati, quin Deum pro his omnibus do-
 nis ac bonis suis honorificemus & laudemus in secula,
 Coloss. i.c. quia fecit nobiscum misericordiam suam, & dignos nos fecit
 v. 12. adoptione, in partem fortis Sanctorum, quæ est bonum a-
 gere, & malum pati.

C A P V T VIII.

Respondetur ad nonum & decimum Accu-

sationis caput, quod fessit & literis Maiestatis suum pondus ac momentum, facto, interpretatione, ac iudicio adimere tentauerint, &c.

AD hæc tria nimirum puncta reuocantur ea, quæ à Dominis Boemiarum Statibus sub utraque, circa Maiestatis literas obiecta nobis fuisse, superius capite i. notauimus. Primum enim reprehendunt nos, quod non obstantibus Maiestatis literis, à gloriose memoria Cæsare Rudolphi concessis, nec non inita, & à Sacra Cæsarea Maiestate confirmata super eadem conventione, partem sub utraque in Concionibus & scriptis addacter scommatis prosciderimus.

Verum nec isthic particulatum exprimunt, quando, à quibus, & quænam eiusmodi scommata in eos iactata fuerint. Nec in mentem nobis venire potest aliud, quam ipsos hinc rursus renouare suum voluisse dolorem, quem ex Hæreticorum appellatione eos pepercisse, nulla tamen à nobis iniuria irrogata, capite quinto demonstrauimus, ut proinde nec hinc opus sit diutius immorari: quando per se liquidum est, nullis Maiestatis literis cautum fuisse, nec cauteri adeo potuisse, quin Hæretici appellantur ij, qui post fidei Sacramentum suscepimus Catholicæ Ecclesiæ fidem pertinaciter respuunt.

Quoad sinistram literarum Maiestatis interpretationem, maiori scilicet vi premere nos sibi videntur, aiunt enim, eas à nobis partialiter & sinistre fuisse explicatas, quasi ad subditos Sacrae Cæsareae Maiestatis Camerae, & Monasteriorum, siue Ecclesiasticorum, itemq; statuum sub una minime extenderentur.

Verum etsi nobis conscij minime sumus, nostrum aliquem interpretandis ex professo Maiestatis litteris

suum qnandoq; iudicium interponere voluisse; cum id neque rebus nostris disponendis, aut regendis subditis (quos in Boemia paucissimos, habuimus) necessarium esset: neq; animo satis constat, an exemplar vllum earum literarum in aliquod Collégiorum nostrorum illatum vnquam fuerit: attamen, vt aliquid hac in re ab aliquo nostrorum factum dēmus, ac in eam plāne sententiam, quam Domini status sub vtraq; expresserunt, interpretationem adhibitam, vltro concedāmus; iam ideo tota Societas in Boemia peccatum publica procriptione dignum incurrisset:

Primum quidem certe, etiam si re ipsa falsa & sinistra ea fuisset interpretatio, paucorum priuatorum is error erat, non communi innocentum supplicio expiandus; sed cōmuni iuris ordine, & cognita causā coram legitimo Mágistratu, examinandus atq; iudicandus; ad quem pertinet, publica autoritate dubiū legis sensum interpretari; cui proinde ipsi etiam Domini status sub vtraq; (cum in ea controuersia pars tantum essent; non Iudex) suam quoq; interpretationem, ac ea dē re iudicium, non minus, quam Iesuitæ subiçere debebant.

Sed et si coram legitimo etiam Iudice, causa cognita, deprehensum ac iudicatum fuisset, interpretationem illam, edito decreto consonam non fuisse, non facile tam acerbis erit quisquam Iudex, vt priuatam interpretationē dubij iuris, viris doctis nullo iure alioqui prohibitam, mox ipsius etiam Interpretis exilio, aut vlla pœna grauiore vindicandam statuat. Sexcentæ enim facile vtriusq; iuris peritorum, ac Doctorum virorum interpretationes, variorum ē iure capitum, ab ipso iure ac intentione lēgum re ipsa aberrantes, dictis & scriptis, librisq; editis, priuatim ac publice circumferuntur, ac quotidie proclamatūr; quas tamen nemo hactenus acerbiori eiusmo-

eiusmodi pœna castigandas censuit. Alioqui vñ Iuris consultis, vñ etiam Theologis, si interpretationes Canonum ac Legum sinistre omnes in tantum Interpretum damnum redundare iubeantur.

Denique vero quod potissimum est, non probant Domini status sub vtraq; nec probarunt hactenus, eam interpretationem aut à verbis legis, aut à mente legislatoris esse alienam. Primum quia sententia Dominorum statuum sub vtraque in Maiestatis literis, ipsis Boemiarum statibus concessis, nusquam exprimitur; cum tamen ex Iuris decreto, & communi ac certa Doctorum sententia, priuilegia in præiudicium tertij vergentia, stricte interpretanda, nec argumentatione, seuper consequentiam extendenda.

Deinde ratio ipsa dictat: Regem ac status Catholicos, nisi id aperte exprimerent, tam manifestum sibi præiudicium creare nequaquam voluisse, vt sub vtraq; communicantibus liberum esset, fundos ipsorum etiam Catholicorum Dominorum, seu Ecclesiasticorum, siue secularium, promiscue sibi deposcere & occupare, ac in ijs Ecclesiis vtraquisticæ Religionis suo arbitratu ædificare; ac interim Dominis Catholicis nullum ex ea remolumetum, seu compensationem reciprocam æqualem percipere, integrum esset.

Pòstremo ipsi Domini status sub vtraque in sua Apologia expresse fatentur, ab ipsamet Cæsarea Maiestate literas illas Maiestatis non ita fuisse explicatas, quemadmodum ipsi exoptauerant. Inter alia enim aiunt, Sacra Cæsaream Maiestatem, perscriptis literis, hoc etiam grauiter statibus sub vtraque exprobrasse: *plura ab ipsis, quam literæ Maiestatis, & conuentio inter partes sub una, & sub vtrag, inita, concederent, attentari; ac in specie etiam rescriptisse, ea, quæ circa duo Tempa, (ab Vtraquistis in Catolici-*

*Iuxta regu-
lam iu-
ris 15. &
28. in 6.*

*& capi-
tulum.
cum dile-
ctus de co-
suetudi-
nibus.*

corum fundo erecta) & circapunctionem proteruorum subditorum Monasterij Braumouiensis contigerunt, legitime Sacr. Cæsareæ Maiestatis mandato facta fuisse.

Vt quid ergo Domini status, ipsi quidem non Iudices sed pars tantum in hac causa, priuatam Jesuitarum interpretationem carpunt, & exilio dignam iudicant, quā ipsimet voluntati ac Iudicio supremi Legislatoris consonam, licet inuiti, profitentur?

Taceo, quod Maiestatis literæ non nisi per vim à Cæs. Rudolp. Augustæ memoriam Principe, fuerunt extortæ, vt capite tertio dictum, nec ab omnibus ijs subscriptæ, quorum intererat, vt ipsimet in sua Apologia queritantur.

Nec alia erat ratio conuentionis, quam Aduersarij inter status sub vna, & sub vtraq; initam iactant. Videbatur illa quidam publicam spectare pacem ac tranquillitatem, sed re ipsa non collineabat alio, quam vt sub vtraque communicantibus liberum esset Catholicos Sacerdotes à suis collaturis, seu beneficijs amouere; Catholicis vero ex aduerso idem fas non esset: quod quam æquabili constet iure, erga eos præsertim, qui in Boemiam Regno ius antea nullum habebant, (Pikarditas dico & Caluinistas) quis non videt?

Venio nunc ad tertiam accusationis huius partem. Aliunt enim, nos nostro etiam iudicio Maiestatis literis plurimum detraxisse, ipsamque dignitatem & autoritatem Regiam in Boemiam Regno extenuasse, palam affirmando, Regiam Maiestatem nobis, inquiunt, statibus fidelibus subditis suis, eas Maiestatis literas in causa Religionis sine facultate Episcopi Romani concedere non potuisse: cum tamen ille nec in Nos status, multo minus in Regem & Dominum nostrum ius nullum & dominium habeat.

Sed parcant nobis quæso Domini status sub vtraq; & patien-

patienter nostram hanc de re sententiam audiant. Non disputamus, quid Augustissimus Imperator Rudolphus, celeberrimae memoriae Princeps, eo necessitatis articulo, dum à Dominis statibus sub utraque violenta manu vnde obsecrus teneretur, ad extorquendas Maiestatis literas, ob maius malum euitandum, indulgere ac permettere potuerit, nec putamus, quenquam è nostris hac de re, cum his præcise circumstantijs, rem sibi discussiendam sumpsisse. At si de re ipsa per se, & seclusis eiusmodi circumstantijs loquamur, id genus causas, religionem concernentes, in primis ad ipsum Romanum Pontificem, veluti supremum in terris Ecclesiæ, & causarum Religionis moderatorem & Iudicem pertinere, adeo ut sine eius consensu publicus Religionis status nusquam sit immutandus. Vt cap. 4. fusiis dictum.

Nam quemadmodum Principes Politici, æ quo animo non ferrent, si causas merè politicas in eorum ditionibus Ecclesiastici Præfules diiudicandas iniussi sumerent, vt si vbi nullum etiam est peccati periculum, rebus vendendis & emendis certa pretia destinarent, si contra dictum ciuilium literas sua authoritate & sigillo expedirent, si monetis publicis pondus & figuram præfigerent, si denique aliis rebus mere ciuibibus sua authoritate constituendis, se se interponerent, ita multo minus fas est Magistratui sæculari, de causis Religionis, aut Religionem concernentibus, sola sua authoritate quicquam constituere, aut in illis quippiam innouare. Huius enim rei dispositio ad supremum Iudicium, ad Romanū Pontificem sine controvërsia pertinet.

Et verò tantum abest, vt Augustissimus Imperator hodie, alijque olim verè Christiani Imperatores eam Ecclesiæ ac Ecclesiasticorum Præfulum, ipsiusq; adeo Romani Pontificis spiritualem potestatē aut ignorauerint, aut derectauerint, vt potius tam insi, quā sanctissimi &

Ruffin. lib.
10. Hist. c.
2.

antiquissimi Ecclesiae Praesules, eam palam ac reuerenter professi fuerint. Sic enim Imperator Constantinus ad Episcopos vniuersim ait: *Deus vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & ideo nos a vobis recte iudicamur, vos autem non potestis ab hominibus iudicari.*

Eodem modo Theodosius & Valentinianus Christiani Imperatores epistola ad Synodum Ephesinam mis-
sa contestati sunt, *illicitū esse eum, qui non sit ex ordine san-
ctissimorum Episcoporum, Ecclesiasticis intermiscerit tractatib.*

Rursum Honorius in epistola ad Arcadium Orien-
tis Principem: *Ad illos (Episcopos) diuinarum rerum inter-
pretatio, ad nos religionis spectat obsequium.* Sed & Iustinia-
nus in Authentica constit. 123. Si Ecclesiasticum negotium
sit, nullam communionem habento ciuiles Magistratus cum ea
disceptione, sed religiosissimi Episcopi secundum sacros cano-
nes finem imponunto. Similia habet Basilius Imperator in
Orat. quam habuit in octaua Synodo. Egregie vero S.
Ambros. Epist. 32. Ambrosius: *Quid honorificentius, inquit, quam ut Impera-
tor Ecclesiae Filius esse dicatur, quod cum dicitur, sine peccato
dicitur. Imperator enim bonus intra Ecclesiam, non supra Ec-
clesiam est: bonus enim Imperator querit auxilium Ecclesiae,
non refutat.*

Ambros. e-
pist. 33.

Et rursum idem Ambrosius ad Imperatorem ipsum:
*Nolite grauare, inquit, Imperator, ut putes te in ea, quæ diui-
na sunt, imperialeius habere. Nolite extollere, sed si vis diutius
imperare, esto Deo subditus. Scriptum est; que Dei Deo, que
Cæsar Cæsari: Ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacer-
dotem Ecclesiae. Publicorum illi mœnium ius commissum est,
non sacrorum.*

Dift. 96. can. 11.

Denique planissimè Ioannes Papa VIII. Si Imperator,
inquit, Catholicus est (quod salua pace ipsius dixerim) Filius est
non Praeful Ecclesiae: quod ad religionem competit, discere ei co-
nunit,

venit, non docere. Habet priuilegia suæ posteritatis, que ad ministeriis legibus publicis diuinitus consecutus est, ut eius beneficiis non ingratus contra dispositionem cœlestis Ordinis nil usurpet. Ad sacerdotes enim Deus voluit, quæ Ecclesiæ disponenda sunt, pertinere, non ad sæculi potestates: quas, si fideles sunt, Ecclesiæ suæ Sacerdotibus voluit esse subiectas. Non sibi vindicet alienum ius & ministerium, quod alteri deputatum est, nec contra eum tendat abrumpi, à quo omnia constituta sunt. Absit ergo à Christiano & Catholico Principe tam gravis ac periculosi erroris assensus, vt sibi persuadeat, Romanum Pontificem in se, quoad causas Religionis ius nullum habere: immo si verè ouis Christi est; ignorare totius oculis Dominici supremum pastorem nō potest; nec eius in causis animæ salutem concernentibus iustum imperium detrectare.

At enim (inquiunt Domini status sub vtraque) Romanum Pontificem in se quidem certè ius ac potestatem nullam habere: quando scilicet eam pro communi suæ Religionis instituto minimè agnoscant. Sed & hīc manifestè errant, omnes enim non tantum fideles ac Orthodoxi, sed etiam Hæretici atque Apostatae quicunque, qui suscepto Baptismi Sacramento, fidem Christianam semel professi sunt, nolint velint, Iurisdictioni Ecclesiæ, ipsiusque adeo Romani Pontificis, quem caput Ecclesiæ ab ipso Christo constitutum fuisse supra c. 4. demonstrauimus, sine cōtrouersia subiiciuntur. Ut quid enim alias

Apostolus, *Hymenæum & Alexandrum, qui conscientiam bo-*
nam repellentes circa fidem naufragauerant (lata excommu-
nicationis sententia) tradidit Sathanæ, ut discant non blasphemare: Si in eos potestatem nullam Ecclesia habebat? cur idem S. Apostolus anathema esse iubet eum, si quis euangelizauerit, præter id, quod acceperat? Cur idem adeò disertè optat, ut absindantur (lata videlicet excōmunicationis

Gal. 1. v. 9.

Gal. 1. 12.

sententia) qui falsa doctrina fratres conturbant. Sed & omnium gentium moribus repugnat, vt fugitiuus seruus à Domino, quod temere respuit, eo ipso statim sit liber; vt transfuga ad hostem miles deserti Ducis authoritate ac potestate non teneatur; vt perfidus iuramenti violator, ipsius iuramento vinculo non adstringatur. Ita ergo nec Hæretici aut in fide errantes, esto hoc sibi ipsis temere iudicium fingant, ab Ecclesiæ Catholicæ iurisdictione immunes sunt; quin imo propter hanc ipsam Iudicij te-

Cap. Ad ab meritatem ac peruersæ voluntatis proteruiam, meritò olendam, ab Ecclesia, tum communi iure, tum repetita quotannis de hæreticis, & in *bulla Co*- publica sententia, excommunicationis vinculo innodatur. Nolint velint ergo, ipsi etiam Domini status, quantum tuuis à Catholica Religione alieni, Romani Pontificis spirituali potestati & Iurisdictioni subiiciuntur, nec eā ipsi respuere aut subterfugere iure vnquam possunt. Atque hæc habuimus breuiter, quæ tum generatim ad patentes literas, seu Decretum Proscriptionis Dominorū Boemiarū statuum sub vtraque, sigillatim ad ea quæ nobis obiecerunt accusationum capita, pro veritate & innocentia nostra, publici boni causa tuenda, respondenda necessario duximus. *Non enim sunt audiendi, inquit S. August.* siue viri sancti, siue fæmine, qui quando reprehenduntur in aliqua negligentia, per quam fit, ut in malam veniant suspicionem, unde vitam suam longè abesse sciunt, dicunt coram Deo, sufficere sibi conscientiam, estimationem hominum non solum imprudenter, verum etiam crudeliter contemnentes, cum occidunt animas aliorum, siue blasphemantium Deum, quibus secundum suam suspicionem, quasi turpis, quæ casta est, displicet vita Sanctorum; veletiam cum accusatione imitantum, non quod vident, sed quod putant. Proinde quisquis à criminibus flagitorum atque facinornm vitam suam custodit, sibi benefacit, quisquis autem etiam famam, is & in alios est misericors.

*Aug. de bo:
no vidui-
tatis.*

siue viri sancti, siue fæmine, qui quando reprehenduntur in aliqua negligentia, per quam fit, ut in malam veniant suspicionem, unde vitam suam longè abesse sciunt, dicunt coram Deo, sufficere sibi conscientiam, estimationem hominum non solum imprudenter, verum etiam crudeliter contemnentes, cum occidunt animas aliorum, siue blasphemantium Deum, quibus secundum suam suspicionem, quasi turpis, quæ casta est, displicet vita Sanctorum; veletiam cum accusatione imitantum, non quod vident, sed quod putant. Proinde quisquis à criminibus flagitorum atque facinornm vitam suam custodit, sibi benefacit, quisquis autem etiam famam, is & in alios est misericors.

Nobis

Nobis enim necessaria est vita nostra, alijs fama nostra.

Quod si aliquid durius dictum existimabunt Aduersarij, cogitent, quid in nos priores illi & dixerint, & fecerint, quæ vt iure dicto factaque non esse monstraremus, veritatem tacere non potuimus; depulimus enim solum calumniam, non intulimus. Deo interim toto mētis affectu supplicamus, vt Aduersariis nostris cum bona mente & vberc gratia, omnem in hac vita prosperitatem, ac demum etiam æternam felicitatem benignus concedat. *Absit enim* (Augustini dictum est) *ut propter hæc Aduersarios nostros oderimus*, Aug.lib.3. *sac sic præceptum Christi, quod ait: contra lit.* *Diligite inimicos vestros, implere non possumus;* Petil.c.13. *quod à nobis auertat eius misericordia, qui nos dilexit, & tradidit semetipsum pro nobis,* *ut pendens in cruce diceret: Pater ignosce illis,* *quia nesciunt, quid faciunt, nosque de talibus inimicis dicere* *diceret, Domine ignosce illis, quia nesciunt, quid loquuntur.*

Omnia ad maiorem D E I, ac D E I P A R Æ Virginis, omniumque Sanctorum honorem & gloriam.

F I N I S.

2300 11-19-19